

GÜNEŞ

ÇOCUK

EĞİTİM SEN'in
Çocuklara Özel
Yayını

GÜNEŞ ÇOCUKLA YOLCULUĞA ÇIKARKEN

Sinan Muşlu / Eğitim Sen Genel Yükseköğretim ve Eğitim Sekreteri

Güneş; tüm dünya üzerindeki her şeye enerji veren, gecenin karanlığından gündüzün aydınlığına ulaştıran ısı ve ışık kaynağımız. Tıpkı siz çocuklarımızın sıcacık elleri, ışık saçan gözleri gibi...

Biz yetişkinlerin sararmaya başlayan yapraklara benzeyen zihnini, meraklı bakışlarla ve soru soran tatlı dillerle yenileyen, canlandıran çocuklarımız, hepimize MERHABA!

GÜNEŞ ÇOCUK sizlersiniz ve hep birlikte bir yolculuğa çıkacağız. Bilimle, felsefeyle, sanatla, farklı dillerle, eğlenceli oyunlarla, öykülerle, şiirlerle, bilmeceler-bulmacalarla, tekerlemelerle ve merak edebileceğiniz birçok yeni bilgiyle birlikte yol alacağız.

Sizler de yazıp göndereceğiniz araştırma yazılarıyla, şiirlerle, resimlerle bu yolculuğu daha keyifli bir hale getirebilirsiniz.

Bu ilk sayımızda tamamızı "İNSAN VE DOĞA" olarak belirledik. Üç ayda bir çıkacak olan dergimizin sonraki sayılarında hangi konuları tema olarak seçeceğimizi birlikte belirleyebiliriz. Hem temayla ilgili önerilerinizi hem de yazdığınız yazı, şiir, oyun gibi ürünlerinizi bilgi@egitimsen.org.tr mail adresine ya da Eğitim Sen Genel Merkezi, Aziziye Mahallesi Willy Brand Sokak No:13 Çankaya - Ankara adresine, ad-soyadınızı, okulunuzu, sınıfınızı, şehrinizi ve telefon numaranızı yazarak, ailenizin de onayını alarak, ailenizin ve öğretmenlerinizin yardımıyla gönderebilirsiniz.

Bir sonraki sayıda buluşmak umuduyla...

EĞİTİM SEN GÜNEŞ ÇOCUK DERGİSİ
Eğitim Sen Bülteni'nin Çocuklara Özel Ekidir

EĞİTİM SEN Adına Sahibi: Prof. Dr. Nejla Kurul / Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: İkrâm Atabay

Hazırlayan: Eğitim Sen Çocuk Dergi Komisyonu, Eğitim Sen Genel Yüksek Öğretim ve Eğitim Sekreterliği
Değerlendirme ve Kontrol: Eğitim Sen PDR Komisyonu

Yönetim Yeri

Aziziye Mah. Willy Brand Sk. No:13 Çankaya / Ankara Tel: (0312) 439 01 14 (pbx) Faks: (0312) 439 01 18
Web: www.egitimsen.org.tr E-mail: bilgi@egitimsen.org.tr

Kapak Tasarım / Dizgi : Gülüzar Ünver

Basım Yeri: Hermes Ofset, Büyük Sanayi 1. Cadde No:105 İskitler / Ankara Tel: 0312 384 34 32

Basım Adedi: 3.000 / Basım Tarihi: 08.04.2022

İÇİNDEKİLER

2

Çocuklara Mektup

4

Doğa Gözlem

6

Madde... Evren... Doğa ve İnsan!

8. ve 35. Sayfa Sözcüklerin Doğuşu

Sandviç Sözcüğü

Bisküvi Sözcüğü

9. Sayfa Şiir - 40. Sayfa Fabl

Güneşi Özledim

Kar ve Güneş

10

Ormanın Derinliklerindeki Kurtlar ve Ayılar

12. Sayfa Oyun

Çubuk Oyunu

13

Z Hastalığı

14. Sayfa Röportaj

Aysel Korkut

16

Gökyüzünün Renklerle Dansı: Rayleigh Saçılımı

18

Masalsı Elmalar

22

Farklı Diller

26

Deyimleri Öğrenmeye Mâniniz Varsa
Deyimlerle İlgili Manilerimiz Var

28

Sonsuzluk ve Doğa

30. ve 31. Sayfa Sanata Bir Bakış

Mozart / Fazıl Say

Van Gogh

32

Felsefe Nedir?

36. ve 37. Sayfa Kitap

Cömert Ağaç

Molly Pim

38

Göçmen Kuşların İzi

ÇOCUKLARA MEKTUP

Sevgili çocuklar merhaba,

Nasılsınız? İyi misiniz? “İyiyim” diyenleri duyar gibiyim. İyi olmanıza çok sevindim çocuklar! İyi olmamız, kendimizi iyi hissetmemiz, evde, okulda, sokakta kendimizi ifade edebilmemiz, bizlere sevgi ve saygı duyulması, çocukların haklarına uygun bir yaşam sürdürmelerine destek olunuyor olması demek. Bunları yaşıyor olmanızdan dolayı çok mutlu oldum.

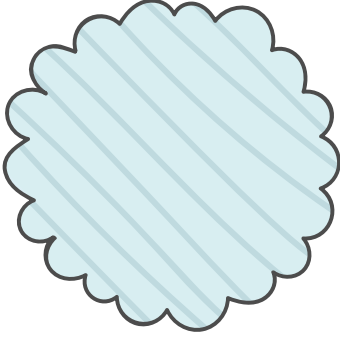
“İyi değilim” diyenler mi var? Duyuyor gibiyim. Çocuklar, yaşam her zaman istediğimiz gibi gitmeyebiliyor. Yaşam, önümüze çözümünü bizden beklediği sorunlar ve engeller koyabilir. Belki de yaşamak, problemlerle baş etmek anlamına geliyor. Bu sorunlarla mümkünse arkadaşlarınızla, öğretmenlerinizle ve yetişkinlerle birlikte iş birliği ve el birliği içinde baş etmenizi ve sorunlara çözüm üretmenizi öneririm.

Çözebileceğimiz sorunları çözdüğümüzde güçleniriz, gücümüzü aşan sorunları zamana yayarak nasıl çözebileceğimizi düşünürüz. Bunun da çeşitli yolları var. Kütüphanelere giderek araştırma yapmak, kitap okumak ve yazı yazmak, bizleri gerçekten dinleyen sabırlı ve iyi öğretmenlerimizle konuşmak, çevremizdeki yetişkinlerle, bilge olduğunu düşündüğümüz kişilerle konuşmak çözüm üretmemizi kolaylaştırır. Bazen bir roman, öykü, makale, bazen bir tiyatro oyunu, bazen bir film, bazen bir radyo programı, bazen de bir televizyon programı çözümü ararken bize yol gösterebiliyor. Elinizdeki Güneş Çocuk dergisi de bunlardan birisi ve bu nedenle çok değerli.

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası'nın amblemi güneştir; hissettiğiniz gibi güneş ortamı aydınlatır ve ısıtır. Biz de çocukların yaşamlarını zenginleştirmek, yaşamlarını ve düşlerini aydınlatmak, onurlu bir yaşam için hareketi artırarak çocukları ısıtmak için Güneş Çocuk dergisini çıkarıyoruz. Sizlerin de bu dergiye katkı sağlamanızı bekliyoruz.

Çocukların dünyasını zenginleştirmek, insan olmaktan dolayı sahip olduğu güçleri ortaya çıkarmak, gerçekleştirmek, hep birlikte bir arada barış içinde nasıl yaşayabileceğimizi ortaya koymak... İşte Güneş Çocuk dergisi bunun için var.

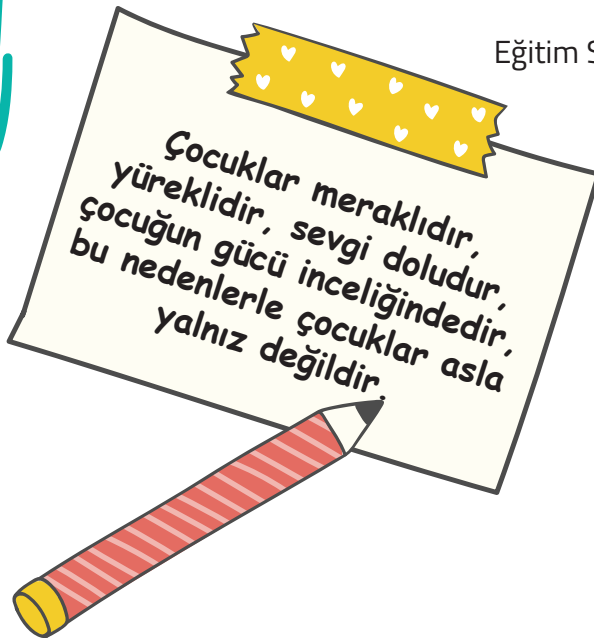
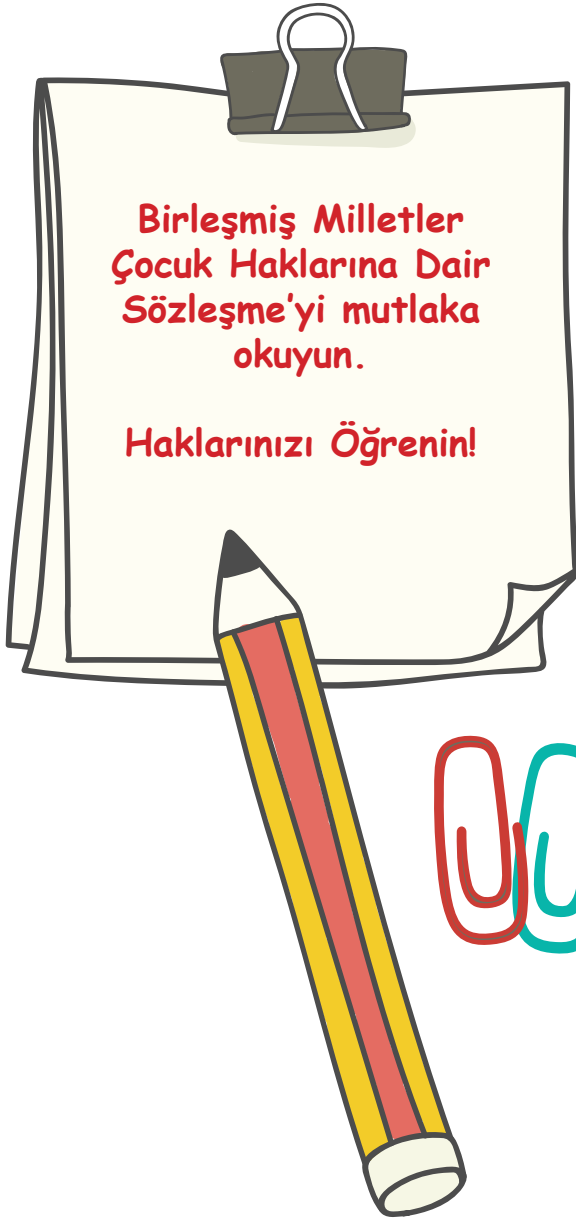
“Özgürleştirmeksizin eğiten aptallaştırır” diyor bir düşünür, çok şey söylüyor aslında. Bu sözden anlıyoruz ki her kim bizleri sorgulamadan, kendi zekâ ve duygularımızla bir değerlendirme yaptırmadan, kendi bildiği şeyi öğretmeye zorluyor, bizleri dâhil etmeden “eğitmeye” çalışıyor, düşünmeden sadece ezberlememizi istiyor ise aslında o kişi bizi aptallaştırmaya çalışıyor. Bu tuzağa düşmemeniz için de bu dergi var. Okullarımız, evlerimiz çocukların taleplerinin, dileklerinin, derslerde öğretilen demokrasinin yaşama geçirildiği yerler olmalı, öyle değil mi?

Sevgili çocuklar, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’yi mutlaka okumanızı ve haklarınızı öğrenmenizi öneririm. Sözleşmede ifade edilen, “barış, değerlilik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilme”nin ne anlama geldiği üzerine düşünceler üretebiliriz. Bu kavramları okulda, evde, sokakta, kentimizde ve ülkemizde yaşama geçirmeye çalışabiliriz. Her çocuğun yaşama hakkı vardır. Her çocuğun eğitim hakkı, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürme hakkı vardır.

Bir zamanlar çocuk olduğum için öğrendim; çocuklar hep öğrenmeye açıktır. Her şeyi bildiğini zannedenler çevresinde ne olup bittiğini görmek için bakmaz, başları bir şey öğrenemeyecek kadar yüksektedir. Bu kişilerin tersine çocuklar meraklıdır, yüreklidir, sevgi doludur, çocuğun gücü inceliğindedir, bu nedenlerle çocuklar asla yalnız değildir.

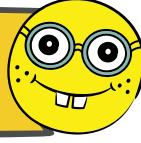
Sevgili çocuklar haklarınız için Eğitim Sen her zaman yanınızdadır. Sizleri sevgiyle kucaklıyorum.

Nejla Kurul
Eğitim Sen Genel Başkanı

DOĞA GÖZLEM

Doğada daha önce gözlem yaptın mı? Neler gözlemledin?
Birlikte güneşli bir günde yeniden doğayı gözlemleyelim mi?

Nelere ihtiyacımız var ?

Bez torba veya çanta

Dürbün ya da büyüteç

Renkli kalemler

Bir defter

Su mataramız

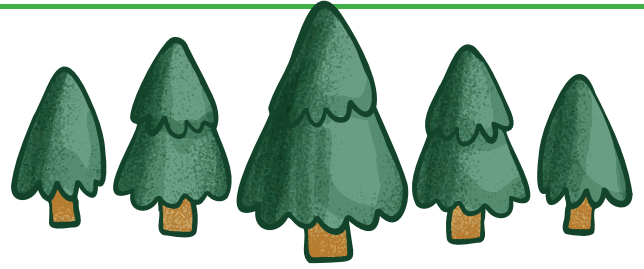

Şapka

(Güneşten korunmak için)

Bez torbana ihtiyaçlarını koyarak yola koyul.
Merak ettiğin soruları ve gözlemlediğin bir çok şeyi çantandaki defterine yazabilir ya da çizebilirsin. Döndüğünde bir yetişkinle paylaşarak sorularına cevap bulabilirsin unutma!

Gözlemlediğin yerde doğaya kulak verebilir misin?
Gözlerini 1 dakika kapatarak bu sesleri dinle.
Hangi sesleri duyuyorsun?
Bu seslerin neye ya da kime ait olduğunu biliyor musun?

Gözlemlediğin yerde hangi nesnelere dokunabilirsin?
Bu nesnelere dokunduğunda hangi renkleri görürsün?
İçlerinden dikkatini çeken merak ettiğin dokunmak istediğin bir nesne oldu mu?
Sana zarar vermeyeceğini düşünüyorsan bu nesneye dokun.
Dokusu sence neye benziyor?

Gözlemlediğin yerde hangi canlılar var?
Bu canlıları defterine çizebilir misin?
İstersen büyütecinden destek al ve yakından incele.
Bu canlılar nerede yaşıyor sence?

Gözlemlediğin yerde bitkiler var mı?
Daha önce hiç görmediğin bir bitki varsa bu bitkiyi büyütecine gözlemleyip defterine çizebilir misin?

Gözlem yaptığın yerde fark ettiğin ya da ilgini çeken başka bir şey oldu mu?
Döndüğünde bir yetişkinle konuşmak için bunu defterine not edebilir misin?

MART

Mart ayında doğada
hangi değişimler
oluyor?

***

Gece ve gündüz
eşitliğini duydun mu
hiç?

***

Kaplumbağalar ne
zaman kış uykusundan
uyanır?

***

Denizlerdeki,
okyanuslardaki,
derelerdeki sular
kimin?

NİSAN

Nisan ayında doğada
hangi değişimler
oluyor?

***

Yunuslar neden balık
değil?

***

Balıklar neden göç
eder?

***

Karıncalar kış uykusuna
yatar mı?

MAYIS

Mayıs ayında doğada
hangi değişimler
oluyor ?

***

Kuşlar neden göç
eder?

***

İklim krizini daha önce
duydun mu?

***

Deniz kaplumbağaları
bu ay neden sahillere
gelir?

***

Leopar ve koalalar
nerede yaşar?

MART AYI

*Yeşillenmeye başlayan bir ağaca dokun.

*Suyun hepimiz için ne kadar önemli olduğunu bir arkadaşına anlat.

*Barkodunu eklediğimiz şarkıyı internette
açıp ebeveynlerinle birlikte dinle.

Dinleyelim : Su

NİSAN AYI

*Yeni açan bir çiçeği kokla.

*Karıncaların nasıl yaşadıklarını
gözlemler.

*Bulduğun çevrede bir leylek yuvası
fark et.

*Barkodunu eklediğimiz şarkıyı açıp
arkadaşlarıyla dinle.

Dinleyelim: Karıncalar

MAYIS AYI

*Öğretmeninle iklim krizi üzerine sohbet et.

*Saksıya ya da bahçeye bir gül fidesi dik.

*Barkodunu eklediğimiz şarkıyı arkadaşlarıyla
ritim tutarak söyle.

Dinleyelim: Serçe

Hazırlayan: Gülesra Güllü

MADDE... EVREN... DOĞA VE İNSAN!

"Pencereden baktığımda dışarı, akarsuyu görüyorum, uçuşan kuşları, dağların yamaçlarını. Kışın ayrı güzel, yazın ayrı güzel. Cıvı cıvı bir atmosfer, kelebekler, ötüşen kuşlar, meleyen kuzular, at kişnemeleri, değirmenin tıngır mıngır sesleri..."

İçinizden kaçınız bu cümleleri kuruyor acaba? Kaçınız doğa ile iç içe, kaçınız sitelere, apartmanlara tıklıdı?

Ne yazık ki çoğumuz, doğaya pek de uyumlu olmayan şehirlerde yaşıyoruz. Köyleri genelde yazın ya da hafta sonları görebiliyoruz. Köyde olanlar ise şehirlerde yaşamak istiyor ne hikmetse!

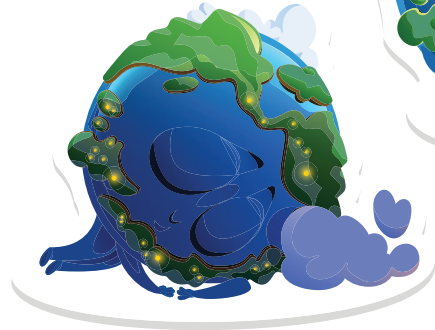
Sizce böyle olmak zorunda mıydı? Yani şehirlerde yaşasak bile doğadan bu kadar kopuk mu olmalıydı şehirler? Daha farklı nasıl yaşayabilirdik şehirlerde? Bu kadar çok göç etmeli miydik köylerden? Umarım biz büyüklerin aklına gelmeyenler, sizin aklınıza geliyordur. Haydi, söyleyin, nedir bu işin çaresi?

Oysa insan, doğanın çocuğu... Doğada yeşerdi yani insanlık! Bakmayın siz "ikinci doğa" da denilen, insanların yaptığı apartman, araba, asfalt yollara. Biz ağaçlara, hayvanlara, akarsulara, denizlere bağımlıyız. Peki, ne kadar farkındayız bunun? Ve ne kadar değer veriyoruz doğa anamıza? Bu soruyu siz cevaplayın en iyisi! Biz büyükler dinleyelim.

Biz şimdi, doğanın nasıl oluştuğuna bakalım öyleyse. Doğal süreçlere, doğal süreçleri inceleyen bilim dallarına...

Bilim insanlarının öyle basit cevapları yok ama, biliyorsunuz. "Dünya şu kadar günde, şıpada-nak oluştu" diyemiyoruz. Desek bile ispatlamak zorundayız! Ne yapıyor peki bilim insanları; doğanın, dünyanın nasıl oluştuğunu bulmak için?

Araştırıyor, inceliyor, matematiksel formüller buluyor, karşılaştırıyor, tartışıyor ve sonuca varmaya çalışıyorlar. En sonunda da anladıklarını "bilim diliyle" anlatıyorlar. Benim gibi "bilim anlatıcıları" ise bu bilimsel gerçekleri herkese

duyurmaya çalışıyor. Yani demek istediğim, bu sayfalarda okuyacağınız gerçekler, bilimsel gerçeklerdir. O nedenle, biraz yorulsanız da, şaşırırsanız da, bu dili öğrenmelisiniz, yoksa kandırır sizi çokbilmiş yalancılar!

Evrenin kaç yaşında olduğunu biliyor musunuz? Ya dünyanın oluşumunu? İnsanın nasıl oluştuğunu? Ne zaman oldu tüm bunlar? Nasıl? İşte bunlardan bahsedeceğiz az sonra. Var mısınız?

Evren, bugünkü bilimsel anlayışa göre; yaklaşık 14 milyar yıl önce, gaz ve toz bulutlarının aşırı yoğunlaşmaları ile "Büyük Patlama (Big Bang)" denilen bir süreçle oluştu. Ardından atomlar, yani maddenin en küçük yapı taşı, sonra yıldızlar, sonra da gezegenler...

Dünya'mız ise Güneş'imizle birlikte 4,5 milyar yıl kadar önce oluştu. Atmosferin oluşumu, denizler, karaların (kıtaların) oluşumu hep büyük sancılarla, yani büyük yer altı ve yer üstü hareketleriyle gerçekleşti. İlk canlıların oluşumu ise ayrı bir macera! Ya insan? İnsan en "yeni" canlılardandır aslında biliyor musunuz? Çünkü dinazorlar vardı mesela bizden çok önce. Ve insanlar onlardan çok sonra... İnsanın ilk oluşumu sadece 2,5 milyon yıl önceye dayanır (Dünya'nın yaşını hatırlayınız, insanın ne kadar "genç" olduğunu anlayacaksınız!). Modern insan ise en fazla 250 bin yaşında!

Nereden biliyoruz peki, insanların nasıl olduklarını, kaç yaşında olduklarını? Tabii ki fosillerden ve her geçen gün gelişen genetik karşılaştırmalardan... Pek çok canlı buluyoruz kayalarda, aşağıya doğru ilerledikçe. Kayaların alt tabakalarında hep nesli tükenmiş canlılar... İnsan fosilleri ise hep yukarı katmanlarda... Yani daha yeni sayılır dünyaya göre yaşımız!

Bunların tüm ayrıntılarını bu sayıda anlatabamayız ama, yolculuğumuza bir sonraki sayıda devam edeceğiz. Var mısınız? Umarım tekrar görüşürüz.

Kadir Can Aydemir

SÖZCÜKLERİN DOĞUŞU

SANDVIÇ SÖZCÜĞÜ

Günümüzde kolay hazırlandığı ve taşınabildiği için çok tercih edilen bir yiyecektir sandviç. Sandwich, İngiltere’de bir liman kentidir. Kelime anlamı ise kum kenti demektir.

18. yüzyılda kentin İngiliz Kontu SANDWICH kağıt oyunlarına çok düşkündür. Oyun anında masadan kalkmak istemez. Eşi kontes hizmet edenlerden yiyecekleri ekmek arasına koyup götürmelerini ister. Bir zaman sonra çevrede “Sandwich’in yediği gibi”; “Sandwich’in yediği gibi yiyebiliriz.” denmeye başlanmış.

Sandviç sözcüğü böyle doğmuş.

GÜNEŞİ ÖZLEDİM

Güneşi özledim
Baharıyla, yazıyla
Rengarenk ağaçları
Tenimi okşayan rüzgarı
İçimi yakan sıcaklığıyla

Güneşi özledim
Bahçelerde, parklarda
Yalın ayak koşmayı
Oyunlar oynamayı
Hoplayıp, zıplamayı

Güneşi özledim
Denizi, dalgasıyla
O sıcacık kumlara
Küçük ayaklarımla basmayı
Kumdan kaleler yapmayı

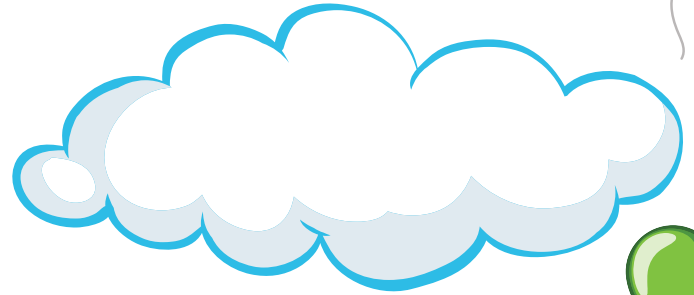
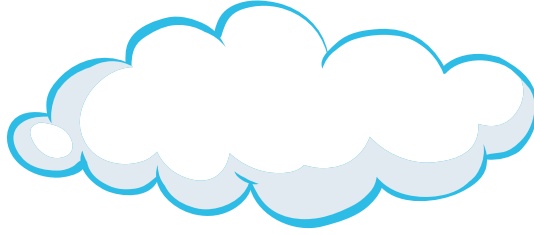
Güneşi özledim
Karanlıkları aydınlatan
Karakışı kovalayan
Hayatı bize sımsıcak yapan
O tatlı güneşi

Gelsen, çıksan
Bulutların arasından
Görsem seni
Kucaklasam, sevsem
Annem gibi

Özledim, güneşi özledim

Sedat Kat

"Sokak Köpeğim" Çocuk Şiirleri

ORMANIN DERİNLİKLERİNDEKİ KURLAR VE AYILAR

BİRİNCİ KİTAP / BEYAZ KURT

Eski zamanlarda, büyük bir ormanda, sürüden ayrılıp, küçük bir mağarada yuvasını yeni kurmuş iki kurt yaşamış. Bu aile, aralarına katılacak olan yavruyu sabırsızlıkla bekliyormuş. Günler geçmiş, beyaz kurt dünyaya gelmiş.

Kurt o kadar beyazmış ki gecenin en derin karanlığında bile belli oluyormuş. Bu nedenle diğer hayvanlar tarafından kolayca görülebiliyormuş. Çok fazla dikkat çeken bir kürkü olmasından dolayı, bu üç kişilik kurt ailesinin baş edemediği bir sorunu varmış. Beyaz kurt her şeyden çekinir, korkarmış. Özellikle anne ve babasının yemek getirmesini beklerken bu yavrunun içini çok büyük korku kaplar, tir tir titirmiş. Ne zaman ormanın içinden bir ses duysa yuvasına saklanırmış. Annesi ve babası beyaz kurdu cesaretlendirmeye çalışsalar da bu işe yaramıyormuş.

Bir gün anne ve babası yiyecek aramaya çıktığında, beyaz kurt, içindeki merak duygusunu bastıramayıp, ürkek tavırlarla ormanın güzelliğini keşfetmeye çıkmış. Doğanın güzelliğini ve etraftaki hayvanların kendi aralarındaki uyumu gören beyaz kurt tam korkularından kurtulacakken, karşısına gözleri siyah, dişleri çok keskin, kendisinden çok çok büyük bir boz ayı çıkmış.

Beyaz kurt ilk önce ne yapacağını, nereye saklanacağını bilememiş. Yuvasından biraz da uzakta olmasından dolayı yuvasına da geri dönememiş. Sonra birden korku yerine cesaret kaplamış içini ve boz ayıya karşı kürkünü kabartmış, küçücük dişlerini göstermiş. Nedendir bilinmez ama ayı, beyaz kurdun bu davranışından sonra çok çekinmiş ve bir anda ormanın derinliklerine doğru uzaklaşmış.

Bu olaydan sonra beyaz kurt kendini daha cesur hissediyormuş, davranışları artık değişmeye başlamış. Annesi ve babası beyaz kurttaki bu değişimi sevinerek fark ediyorlarmış ve ormandaki tehlikelerden korunabilmesi için ona destek oluyolarmış.

Günler aylar geçmiş, artık beyaz kurt büyümeye ve gelişmeye başlamış. Orman içindeki gezilerini çoğaltmaya başlamış. Ama çevresinde kendisi gibi dolaşan hiçbir kurt görmüyormuş. Durumu ailesine sorduğunda hiç beklemediği bir cevap almış. Ailesi büyük bir kurt sürüsünde yaşarken, sürü içinde yaşanan bir anlaşmazlık yüzünden kovduklarını söylemişler. Bu nedenle yaşadıkları mağarayı yeni evleri olarak kabul etmişler. Beyaz kurt diğer kurtlar ile beraber olamadığı için çok üzülmüş. Büyüdüğünde kendine sürü oluşturmak için söz vermiş.

Yeterince büyüdüğünü düşünen beyaz kurt, annesi ve babasının yanından ayrılmak istediğini onlara söylemiş ve kendisine yeni bir kurt sürüsü oluşturacağı bir orman arayıp durmuş.

Uzun ve maceralı bir yolculuktan sonra, anne ve babasından çok uzakta, bundan sonra hayatını geçirebileceğini düşündüğü bir orman bulmuş. Ancak beyaz kurdun bu çevreye alışması biraz uzun sürmüştü. Nedeni ise kurdun hayatını sürdüreceği bu ormandaki hayvanların çok tedirgin olmalarıydı. Çünkü bu ormanın yakınında bulunan köyde burunları çok iyi koku alan, çok hızlı koşabilen av köpekleri ve onların avcı sahipleri varmış.

Beyaz kurt geldikten bir zaman sonra avcılar ve köpekleri için işler değişmeye başlamış. Kurt ormana hiçbir köpeği ve avcıyı yaklaştırmıyormuş. Ne zaman köylüler avlanmaya çıksa kurt, avcılarının ve köpeklerinin yüreklerine korku salıyormuş. Zaman geçtikçe avcılar ve köpekler kurdun ayak izini bile görse korkar olmuşlar. Ormandaki hayvanlar kurdun bu cesur davranışlarından dolayı çok mutlularmış.

Beyaz kurt ve ormandaki hayvanlar uzun yıllarını avcılarının tehdidinden uzak bir şekilde geçirmişler. Ama hepimiz için işleyen zaman kurt için de işliyormuş. Seneler geçtiği için kurt da yaşlanmaya başlamış. Bu durumdan köpekler de, avcılar da haberdarmış.

Avcılar toplanmışlar ve daha önce deneyip çok kez başarısız oldukları kurt avı için kapanlarını kurmuşlar, silahlarını almışlar ve köpeklerin tasmalarını bağlayarak bütün hazırlıklarını tamamlamışlar. Ormana sessiz ve dikkatli bir şekilde hep beraber girmişler. Kurdun etrafını yavaşça sarmışlar.

Beyaz kurt ise ormanın güneş alan bir noktasında yaşlı ve yorgun vücudunu dinlendirmek için yumuşak çayırın üzerinde yatıyormuş.

Avcılar ve köpekleri kurda iyice yaklaşmışlar, hepsi beyaz kurdun sonunun geldiğini düşünüp gülümsüyorlarmış. O anda akıllarından hiç geçmeyen bir şey olmuş. Kurdun etrafında bir anda kurt sürüsü toplanmaya başlamış.

Çünkü artık beyaz kurt yalnız değilmiş. Yaşadığı yıllar boyunca kendi sürüsünü oluşturmuş. Beyaz kurdun sürüsü, köpekleri ve avcılarını köye kadar kovalamışlar. O günden sonra o ormana ne bir avcı ne de bir köpek girebilmiş. Güneşin altında dinlenen beyaz kurt çayırın üzerindeki duruşunu hiç bozmadan geçmişteki korku dolu günlerini ve boz ayıyı hatırlayıp içten içe gülümsüyormuş.

Murat Özek

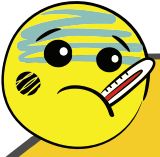
Sevgili çocuklar sizler için doyasıya eğlenerek oynayabileceğiniz bir oyun derledik. Okulda bu oyunu oynarken çok keyif alıyoruz. Bu oyunu öğrenmeye var mısınız? Haydi başlayalım.

Oyunda, komut vermek üzere aramızdan bir arkadaşımızı lider olarak seçiyoruz. Aramızda yaklaşık birer metre mesafe olacak şekilde çember düzeninde diziliyoruz. Hepimiz elimizdeki çubuğun bir ucunu ayaklarımızın hemen önünde zemine koyup, diğer ucunu da iki elimizle kavriyoruz. Bu aşamada çubuğu zemine dik bir şekilde tutmamız önemlidir. Liderin **“hop”** komutuyla elimizdeki çubuğu dik bir şekilde yerinde bırakıp, sağımızdaki oyuncunun bıraktığı çubuğu havada tutmaya çalışıyoruz. Sağımızdaki oyuncunun çubuğunu havada yakalayamazsak kendi çubuğumuzu da alıp oyundan çıkıyoruz. Son bir oyuncu kalana dek oyunu sürdürüyoruz. İkinci aşamada oyuna **“zop”** komutunu da dahil edebilirsiniz. Burada da lider **“hop”** deyince sağımızdaki çubuğu; **“zop”** deyince solumuzdaki çubuğu havada tutmaya çalışıyoruz.

Oyun öncesinde her oyuncu için fırça sapı boyutunda birer çubuk hazırlıyoruz.

Not:
Çubuklar için 100-120 cm boyutlarında fırça sapları, kuru ağaç dalları ve rulo kartonlar kullanabilirsiniz.

Z HASTALIĞI

Zamanın birinde Mert isimli bir çocuk varmış. Mert okulunun ilk yıllarında planlı, düzenli ve derslerinde oldukça başarılı biriymiş. Günün birinde babasının hediye ettiği bilgisayar onu çok heyecandırmış. Gün geçtikçe bilgisayar ile bağı artmış ve düzensiz, plansız ve derslerine çalışmayan bir öğrenci olmuş. Çünkü günün bütün zamanını bilgisayar oyunlarına ayırmış, yorgun düşmüş ve yatmış. Bu hep böyle devam etmiş.

Anne babasının ve öğretmenlerin dedikleri bir kulağından girmiş, bir kulağından çıkmış. Yine bilgisayar oynamaktan bitkin düşen Mert olduğu yerde uykuya dalmış. Kendini teknoloji ile donatılmış bir yerde bulmuş. Çok heyecanlanmış; çünkü gördüğü yer hayallerinin de üstündeymiş. Teknoloji

düşkünlüğünden dolayı hemen teknolojik oyun alanlarına gitmiş. Oyun alanına girdiğinde kendini bir hazine odası gibi sınırsız bilgisayar oyunları içinde bulmuş. Sınırsızca oyunlar oynamış hatta oynadığı oyunlardan büyük paralar kazanmış. Bu oyunlarla oynama işini yıllarca tekrarlamış. Oyunlardan kazandığı paralarla hayatını sürdüremeyeceğini anlayan Mert, bir iş bulup çalışmaya karar

vermiş. Bulduğu işlerde çalışamamış çünkü gözünde, elinde, boyunda neredeyse tüm vücudunda sağlık sorunları çıkmış. İş bulamayan Mert evden atılmış, sokaklarda yaşamaya başlamış ve hayatındaki bütün fırsatları kaçırmış. Hastalık ve açlıktan zayıf düşmüş ve yürüyememeye başlamış. Sonra Mert annesinin sesini duymuş. "Oğlum uyan!" sesiyle yataktan fırlamış ve yaşadıklarının bir rüya olduğunu anlamış. Mert bu rüyadan dersini çıkarmış ve teknolojiden kontrollü faydalanıp okulunda çok başarılı bir öğrenci olmuş.

Röportaj Aysel Korkut

Merhaba, öncelikle kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz bize?

Emekli bir öğretmen ve asla emekli olmayacak bir yazarım. Çoğunluğu çocuk kitabı olmak üzere, kitaplar yazıyorum. Öğretmenlikte hep çocuklarla birlikte idim. Kitapları da çoğunlukla çocuklar için yazdığım düşünülürse, galiba çocuklarla arası iyi olan birisiyim.

Yazacağınız eserin konusunu seçerken ya da karakterlerini yaratırken günlük gözlemlerinizden yararlanıyor musunuz?

Kesinlikle evet. Öğretmenliğim sırasında yazdığım kitapların karakteri öğrencilerime çok benzerdi. Sınıfta, koridorda, okulun bahçesinde birebir yaşadığım veya gözlemediğim olaylar kitaplarıma girerdi. Emeklilikten sonra karakterlerim, komşu çocuklarına benzemeye başladı. Olaylar da okul dışına taşdı. Yazar, özellikle yararlanmak istemese bile, gözlemler kitaplara mutlaka girer.

Sizi çocuklara yönelik eserler yazmaya iten nedenler nelerdir?

Öncelikli nedenim öğretme telaşıydı. Öğrencilerime öğretmem gereken ama bunda zorlandığım konuları öyküleştirerek başladım. İşe yaradığını görünce de sürdürdüm. Sonra yazdıklarımla yarışmalara katıldım. Ödüller kazandım. Böyle sürdü gitti. Hayatım hep çocuklarla geçti. Onlar beni, ben onları derken, birbirimizi iyi tanıdık, iyi anladık. O nedenle de çoğunlukla çocuklar için yazdım.

Çocuk edebiyatının, çocuğu yetişkin edebiyatına hazırlamaktaki rolü nedir? (Edebiyat alanı içerisinde çocuk edebiyatını nereye ve nasıl yerleştirirsiniz? Çocuk edebiyatına bakış açınız nedir?)

Bu kitapların, çocukları yetişkin edebiyatına hazırlamaktaki rolü, okuma alışkanlığı kazandırmaktır ki bu çok önemli bir etkidir. Çocuk edebiyatı çok önemli, çok özel ve mutlak olması gerekli bir alandır.

Dünya çocuk edebiyatı ile Türk çocuk edebiyatını karşılaştırdığınızda genel olarak neler düşünüyorsunuz?

Dünya çocuk edebiyatıyla Türk çocuk edebiyatı arasında sadece bir fark var. Bu, küçük ama önemli bir fark. O da şu: Diğer ülkelerdeki çocuk kitapları dünyaya tanıtılıyor, bizdeki çocuk kitapları ülke içinde kalıyor. Yoksa dünyadaki çocuk edebiyatıyla ülkemizdeki çocuk edebiyatı arasında, bana göre başka bir fark yok.

Türk çocuk edebiyatında beğendiniz yazar/yazarlar var mı? Beğenme nedenlerinizi kısaca anlatabilir misiniz?

Elbette var. Harf sırasıyla gidelim. Asuman Portakal, Ayşe Yamaç, Behiç Ak, Fatih Erdoğan, Gülsüm Cengiz, Hanzade Servi, Miyase Sertbarut, Murat Aksoy, Nur İçöz, Nurgül Ateş, Sevda Yüksel, Sevim Ak, Seza Kutlar Aksoy bir çırpıda aklıma gelenler.

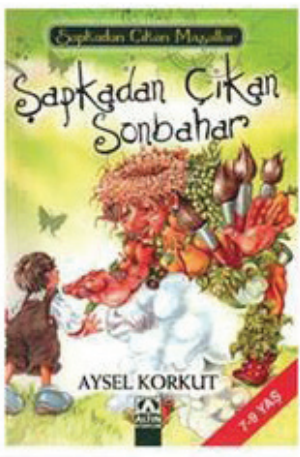
Adını saydığım çocuk kitabı yazarlarını beğenmemin nedeni, öncelikle, kendilerini çocuk kitaplarına adanmış olmaları ve gerçekten iyi yazmaları. Sonra, ufuklarının dar olmaması, çocukları tanımaları, hayal güçlerinin geniş olması...

Kitaplarıyla üç nesli büyütmüş Gülten Dayıoğlu ile rahmetli Muzaffer İzgü ve kim ne derse desin, Kemalettin Tuğcu'yu anmadan geçmek olmaz. Onları beğenir, örnek alırım.

Okulda çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılmadığını görüyoruz. Sizce bunun neden(ler)i nedir?

En önemli nedeni, belli bir kitabın okunmasının ve özetlenmesinin çocuklara buyurulmasıdır. Bu durumda kitap okumak, ödev-görev olarak algılanır ve ödev bittiği anda kitap okuma ihtiyacı da biter. Bana

göre olması gereken, ilgili kitapların çocuklara detaylıca tanıtılması, hangisini okumak istediğine her çocuğun kendisinin karar vermesidir.

İyi bir okur kime nedir? İyi okuru nasıl tanımlarsınız? İyi bir okur hangi özelliklere sahiptir?

İyi okur, öncelikle, okumayı alışkanlık haline getirmiş kişidir. İyi okurun belli bir okuma düzeni, belli bir okuma sürekliliği; aklının bir köşesinde de okunacak kitaplar listesi vardır. Büyük olsun, küçük olsun, iyi bir okur, zorlamayla değil kendi isteğiyle okuyan kişidir.

Bazı kitapları bitirmeme hakkına sahip miyiz? Ne dersiniz?

Kesinlikle sahibiz. Herkesin ilgisi bir diğerinden farklıdır. Birinin sevdiğini, diğeri sevmeyebilir. Sevilmeyen bir kitabı okumak zaman kaybıdır. Üstelik sadece zaman kaybı olmakla kalmaz, insanı kitaptan soğutur. Ancak bir kitabı, elli sayfa okumadan bir kenara bırakmayı kimseye önermem.

Çocuk edebiyatı yazarı ile yetişkin edebiyatı yazarı arasında bir fark görüyor musunuz?

Evet. Bana göre çocuk edebiyatı yazarları, içlerindeki çocuğu korumuş kişilerdir. İyimser ve neşelidirler. Hayata ve olaylara çocuk gözüyle bakabilmek gibi bir özellikleri vardır. Bu ayrıcalıklı özellik, kendilerini diğer yazarlardan ayıran önemli bir farktır.

İnternet çağındaki çocukları kitaplarla nasıl buluşturabiliriz? (Bu konuyla ilgili ne yapabiliriz?)

İnternet çağında, her şey gibi kitaplar da internet ortamına taşınıyor. Ancak

bizde e-kitaplara yönelim henüz yetersiz. Yayıncılar, kitaba mutlaka dokunmak isteyenlerin isteklerine kulak veriyorlar. Ancak çocuklar, biz yetişkinler gibi değil. Yeniliklere uyum sağlamakta çok hızlılar. O yüzden çocuk kitapları, güvenli internet sitelerine aktarılmalı ve çocuklara oradan ulaşmalı.

Türk çocuk edebiyatında şiirin rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Şiir, Türk çocuk edebiyatında, kendine yer bulabilen bir edebi tür değildir. Yayıncıların büyük bir kısmı, şiir kitabı olduğunu gördüklerinde dosyanızı reddederler. O yüzden, bu alanda yazarların kitapları da okurla pek buluşamaz. Evet, bu konuda ciddi bir eksiklik var. Öğretmen ve öğrencilerden bu konuda talep olması halinde, çocuk şiir kitapları çoğalabilir.

Dünya klasiklerinin çocuk edebiyatındaki yeri sizce nedir? Bir çocuk, klasikleri ne zaman ve nasıl okumalıdır?

Dünya klasiklerinin çocuk versiyonları okunabilir. Ancak çocuklar, onları okumaya mecbur edilmemelidir. İyi bir okur olurlarsa büyüdüklerinde zaten okuyacaklardır.

Çocukların, büyümeden önce okuması gerektiğini düşündüğünüz kitaplar var mı? Varsa kitap önerisi alabilir miyiz?

Pinokyo, Heidi, Alice Harikalar Diyarında, Küçük Kara Balık, Alaeddin'in Sihirli Lambası, Gizli Bahçe, Pollyanna vb. 12 yaşından önce. Sonrası için sayacağım kitaplar da Mutlu Prens, Küçük Prens, Oliver Twist...

Bir de Jules Verne'in bütün kitapları. Daha da var ama sayfaya sığmaz.

Soruları Hazırlayan: Elif Dumanlı
Röportaj: Safire Aksarı

GÖKYÜZÜNÜN RENKLERLE DANSI: RAYLEIGH SAÇILIMI

Arda, sınıf penceresinden dalgın dalgın gökyüzüne bakarken fen bilgisi öğretmeni içeri girdi. Öğretmen, sınıfı selamladıktan sonra yoklama için sınıf defterini doldurmaya başladı. Arda, aniden yerinden kalkarak:

-Öğretmenim! Bir şey sorabilir miyim? dedi.

Öğretmen:

-Tabii Arda, buyur? dedi.

Gökyüzü niye sarı, yeşil ya da kırmızı değil de mavidir? Bunun sebebi ne?

Öğretmen, gülümseyerek yerinden kalktı. Arda'nın yanına gitti, saçlarını okşadı. "Aferin. Böyle meraklı olmak güzeldir. Bilim, meraklı olmayı; inceleme, gözlem ve araştırma yapmayı gerektirir." dedi. Sınıfa dönerek:

-Hadi bakalım, bu soru ile ilgili fikri olan var mı? dedi.

Nazenin el kaldırarak söz istedi:

-Işığın kırılması ile ilgili olabilir mi öğretmenim? dedi.

Baver, söz istemeden muzipçe araya girdi:

-Öğretmenim, madem Dünya'nın 3/4'ü sudur, o zaman Dünya'daki tüm okyanusların renginin yansımasıdır gökyüzüne mavi rengini veren.

Öğretmen, Baver'e dönerek "Teşekkürler fikrini paylaştığın için ama önce söz istemelisin." diye uyarıda bulun-

du. Daha sonra sınıfa dönerek:

-Evet arkadaşlar, Nazenin biraz yaklaştı sayılır. Gökyüzünün mavi olmasını şöyle açıklayabiliriz:

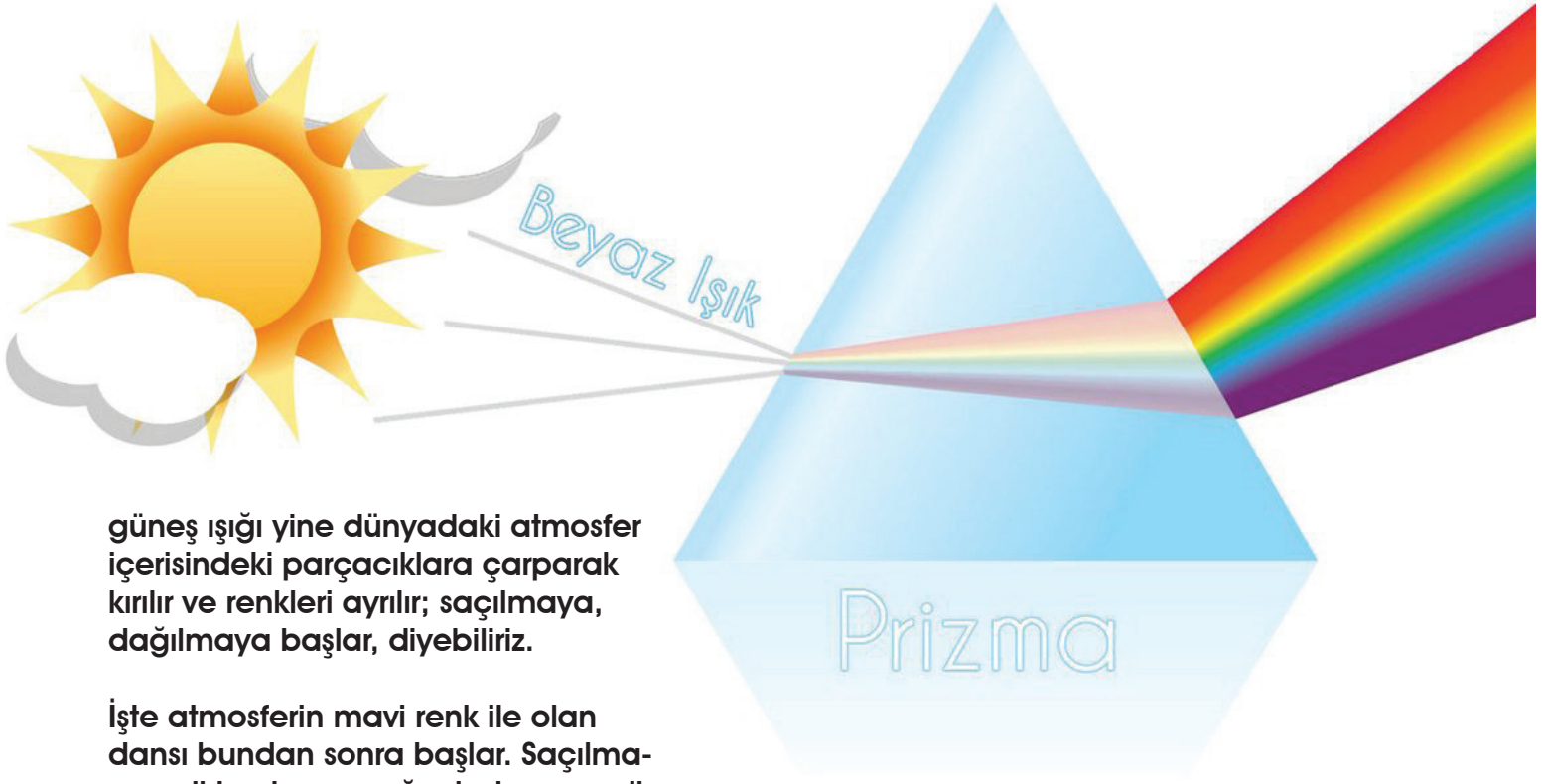
Güneşten gelen ışıklar beyaz renktedir; beyaz, yedi rengin bileşkesi olarak kabul edilir. Hatta bu renklerin daha kolay anlaşılması için şu şekilde heceleyerek ifade ediyoruz, dedi ve tahtaya yazmaya başladı:

BEYAZ=KU-TU-SU-YA-MA-LI-MI (Her hecenin ilk harfi bir renk ifade eder.)

Güneş'ten gelen beyaz ışın saydam bir ortama çarptığında onu oluşturan yedi renge ayrılır. Bir cam prizmaya gönderilen beyaz ışığın yedi renge ayrıldığını ya da beyaz ışığın yağmur damlalarına çarparak yedi renge ayrıldığını ve gökkuşağını oluşturduğunu görmüşsünüzdür. Bununla beraber

Fizikçi John William Strutt Rayleigh

güneş ışığı yine dünyadaki atmosfer içerisindeki parçacıklara çarparak kırılır ve renkleri ayrılır; saçılmaya, dağılmaya başlar, diyebiliriz.

İşte atmosferin mavi renk ile olan dansı bundan sonra başlar. Saçılmanın miktarı beyaz ışığı oluşturan yedi rengin dalga boyuna bağlı olarak değişir. Dalga boyu kısalıdıkça saçılmanın miktarı artar.

Beyaz rengin içerisindeki her rengin kırılma miktarı ve dalga boyu farklıdır. Bilim insanları, yaptıkları araştırma ve incelemelerden kırmızı rengin dalga boyunun mavi rengin dalga boyundan büyük olduğunu ve mavi rengin kırılma oranının kırmızı rengin kırılma oranından büyük olduğunu tespit etmişlerdir. Atmosferdeki bu saçılıma RAYLEIGH SAÇILIMI denir.

Nobel Fizik Ödüllü İngiliz Fizikçi John William Strutt Rayleigh (1842-1919), Rayleigh saçılımı olarak bilinen kavramın kâşifidir. Rayleigh saçılımı formülüne göre en fazla saçılıma uğrayan renk, en küçük dalga boyuna sahip olan renktir. Yine bu formüle göre ışık, sıvı ve saydam olan katı maddelerden geçerken gözlemlenebilir ancak en fazla etkiyi gazlarda gösterir.

Atmosfere gelen beyaz ışıktan en fazla saçılmaya uğrayanlar mavi ve mor ışıklardır. Güneş'ten gelip atmosferdeki taneciklere çarpıp dalga boyuna göre saçılan beyaz rengin içindeki

mor ışık, mavi renkli ışıktan daha az bulunduğu için gökyüzü mavi renkte olur.

Ayrıca Rayleigh saçılımı, gökyüzünün gündüzleri mavi olmasının yanı sıra gün doğumu ve batımında neden kırmızı olduğunu da açıklar: Güneş ışınları gün doğumunda ve batımında atmosferde daha çok mesafe kat ettiklerinden dalga boyu en yüksek olan kırmızı tonları dışındaki renkler saçılmış olur ve bu sebeple gördüğümüz ışık kırmızı-turuncu tonlarında olur.

Öğretmen Arda'ya dönerek:

-Nasıl? Anlaşıldı mı biraz? dedi.

Arda:

-Evet öğretmenim, çok iyi anladım. Teşekkür ederim, dedi ve gökyüzünün mavisi ile vedalaşarak derse döndü.

Yıldırım Arslan

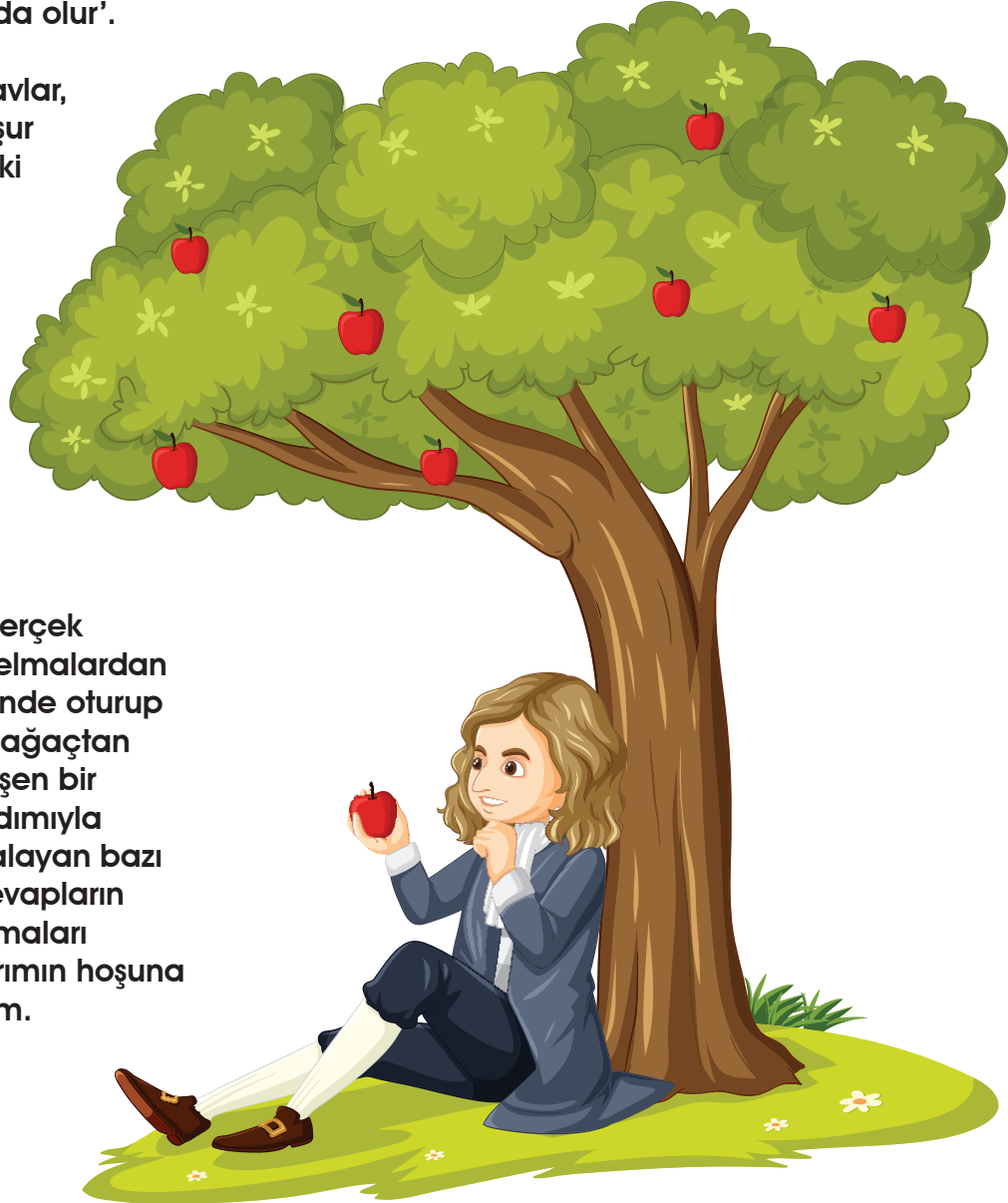
MASALSI ELMALAR

Masalları sever misin sen de benim gibi? Hani şu 'Bir varmış, bir yokmuş...' ile başlayıp 'Gökten uç elma düşmüş...' ile biten masallar ... Ben özellikle şu hayvanların konuştuğu, devlerden ve tek boynuzlu atlardan bahseden masalları çok severim; her ne kadar anlatılanların gerçek olmadığını bilsem de. Mesela bugüne kadar 'Merhaba!' dediğim hiçbir hayvan bana 'Nasılsın?' demedi veya gerçekten gökten uç elma düştüğüne ve bu elmaların insanların hayatını değiştirdiğine de şahit olmadım. Her şeyi bildiğini zanneden büyüklerin de dediği gibi: 'Bunlar ancak masalarda olur'.

Köpek havlar, kedi miyavlar, kuş cıvıldar. İnsan konuşur sadece, değil mi? Tabii ki öyle. Elma ise ağaçta yetişir ve olsa olsa ağaçtan düşer. Peki sana bir zamanlar her ne kadar gökten olmasa da ağaçtan düşen birkaç elmanın neredeyse tüm insanları etkilediğini söylesem bana inanır mısın? Yoo, masal anlatmıyorum; gerçek insanlardan ve gerçek elmalardan bahsediyorum. Bahçesinde oturup derin derin düşünürken ağaçtan düşen elmalara gözü ilişen bir insanın, bu elmalar yardımıyla insanların kafasını kurcalayan bazı zor sorulara bulduğu cevapların hikayesi bu. Bilimi ve elmaları seviyorsan anlatacağımın hoşuna gideceğini düşünüyorum.

Newton, dünyadaki nesnelerin hareketleri ile gökyüzündeki nesnelerin aynı doğal yasalar ile yönetildiklerini kendi kütleçekim kanunu ve Johannes Kepler'in gezegen hareketleri kanunu arasındaki tutarlılıklar ile göstermiştir. Newton ilk yansıtımlı teleskobu geliştirmiş, beyaz ışığın bir prizmaya tutulduğunda farklı renklerden bir tayf yapması gözlemi sonucu bir renk kuramı da oluşturmuştur.

Öyleyse başlayalım hadi.

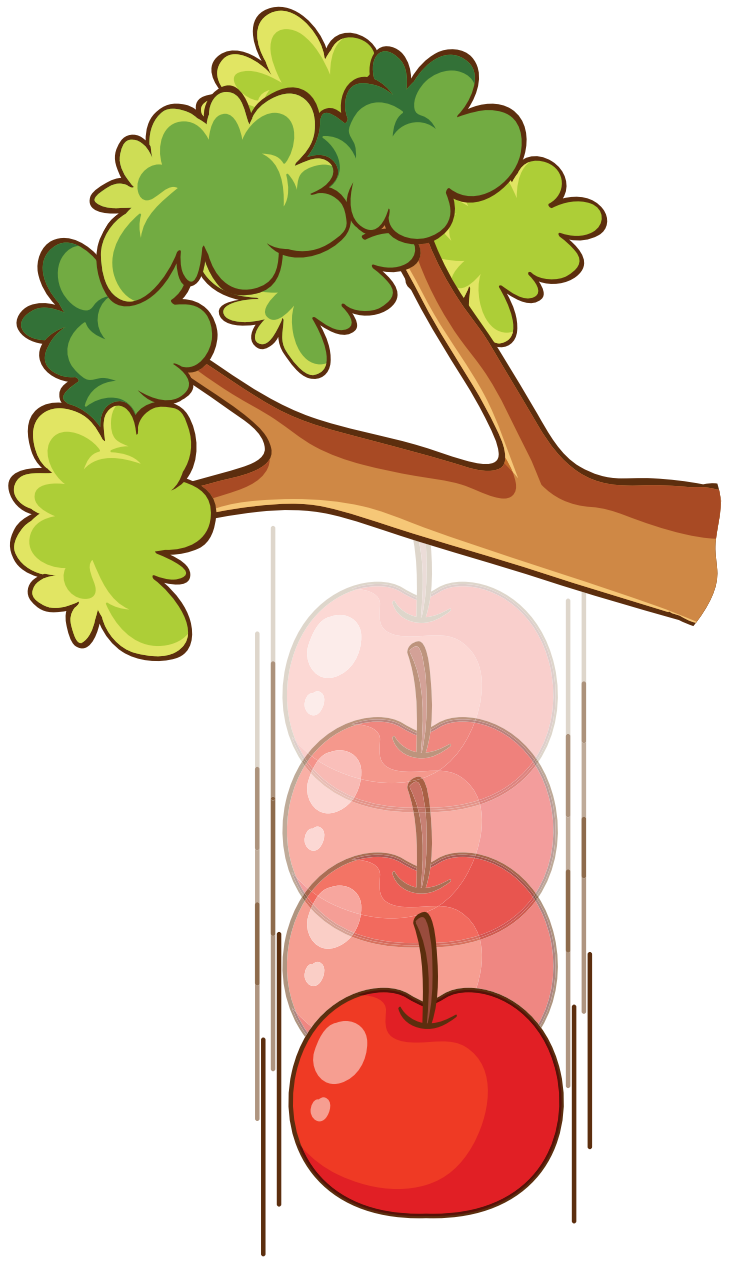
-Zıpladığımızda neden havada süzülme yerine yere ineriz?

-Havaya atılan eşyalar neden aşağı düşer?

- Gezegenler nasıl oluyor da birbirleriyle çarpışmıyorlar?

- Ay neden Dünya'nın üzerine düşmüyor?

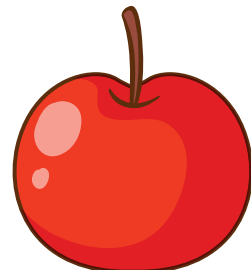
gibi sorularla kafası meşgul olan Newton, ağaçtaki elmaların sağa, sola ya da yukarıya değil de her zaman dik bir şekilde yere düşmesinin bu sorularla ilişkisi olduğunu düşünüyordu. Bunun nedeni Dünya'nın, elmayı kendine çekmesi olmalıydı. Ve bu çekim Dünya'nın herhangi bir yerinde değil de Dünya'nın merkezinde olduğu için elmalar her zaman dikey bir biçimde merkeze doğru düşüyordu. Newton'un kafasındaki sis perdesi biraz daha aralanmıştı. Bir filozof olarak; cevabını bilmediği veya var olan cevapların kendisini memnun etmediği konularda doğru sorular sormuş ve bu sorular onu adım adım doğru cevaba götürmüştü. Artık kanıt zamanıydı. Sonrasında bir bilim insanı olarak; bulduğunu düşündüğü bu doğru cevabı; deneyler, gözlemler ve hesaplamalarla gerçek bir bilgiye dönüştürmüştü. Newton'un keşfettiği 'kütle çekim kuvveti'; Ay, Dünya ve Güneş gibi gök cisimlerinin birbirlerine uyguladıkları bir kuvvetin ve aynı zamanda yüzeydeki her şeyi merkeze doğru çeken bir kuvvetin de olduğunu söylüyordu. İşte Newton, evrendeki mıknaatısı bulmuştu. Sence bu konularda sorular soran ya da ağaçtan elma düştüğünü

gören ilk kişi Newton muydu? Sana katılıyorum, tabii ki de hayır! Peki o halde Newton'u farklı kılan neydi? Belki de Newton herkesin gördüğü şeylere farklı bakmasını bildiği için bu önemli soruların doğru cevaplarını bulmuştu.

Bu arada önemli sorular demişken... Sen de neden bütün gezegenlerin yuvarlak olduğunu veya Dünya'nın dönmesine rağmen bizim neden döndüğümüzün farkında olmadığımızı merak ediyor musun? Dur da sana bir ipucu vereyim: Cevap Newton'un elmalarında saklı. Gördüğün gibi; bilim, Newton'a ve elmalara çok şey borçlu.

Hakan Korelli

UÇURTMA YAPALIM

Daha önce hiç uçurtma yaptınız mı?
Hadi birlikte yapalım

Nelere ihtiyacımız var?

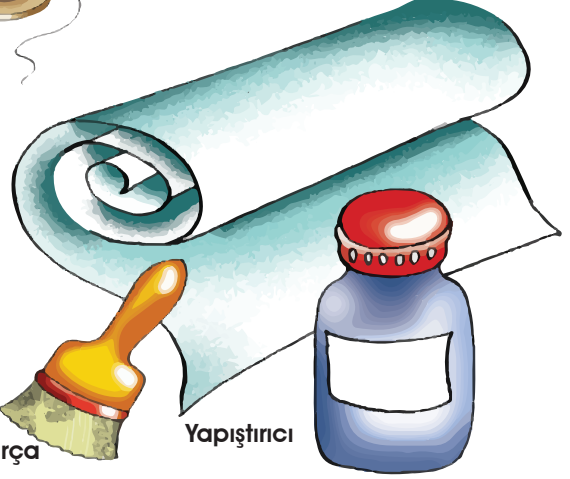

Ahşap ya da plastik çita

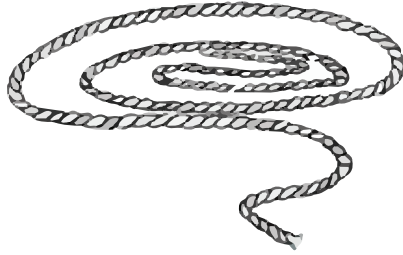
Makara ip

Kaplamak için kağıt

Fırça

Yapıştırıcı

Kalın ip

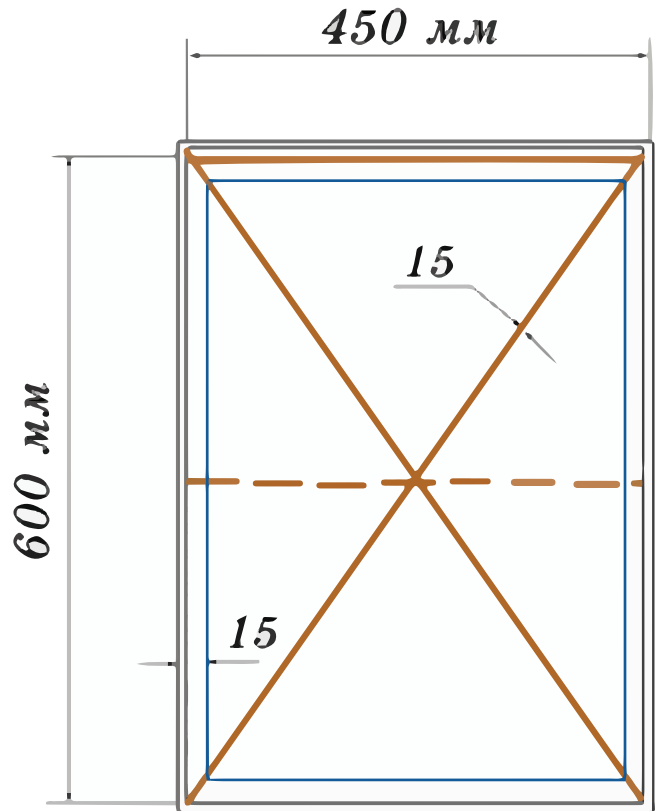
Malzemelerimiz tamam. Hadi başlayalım

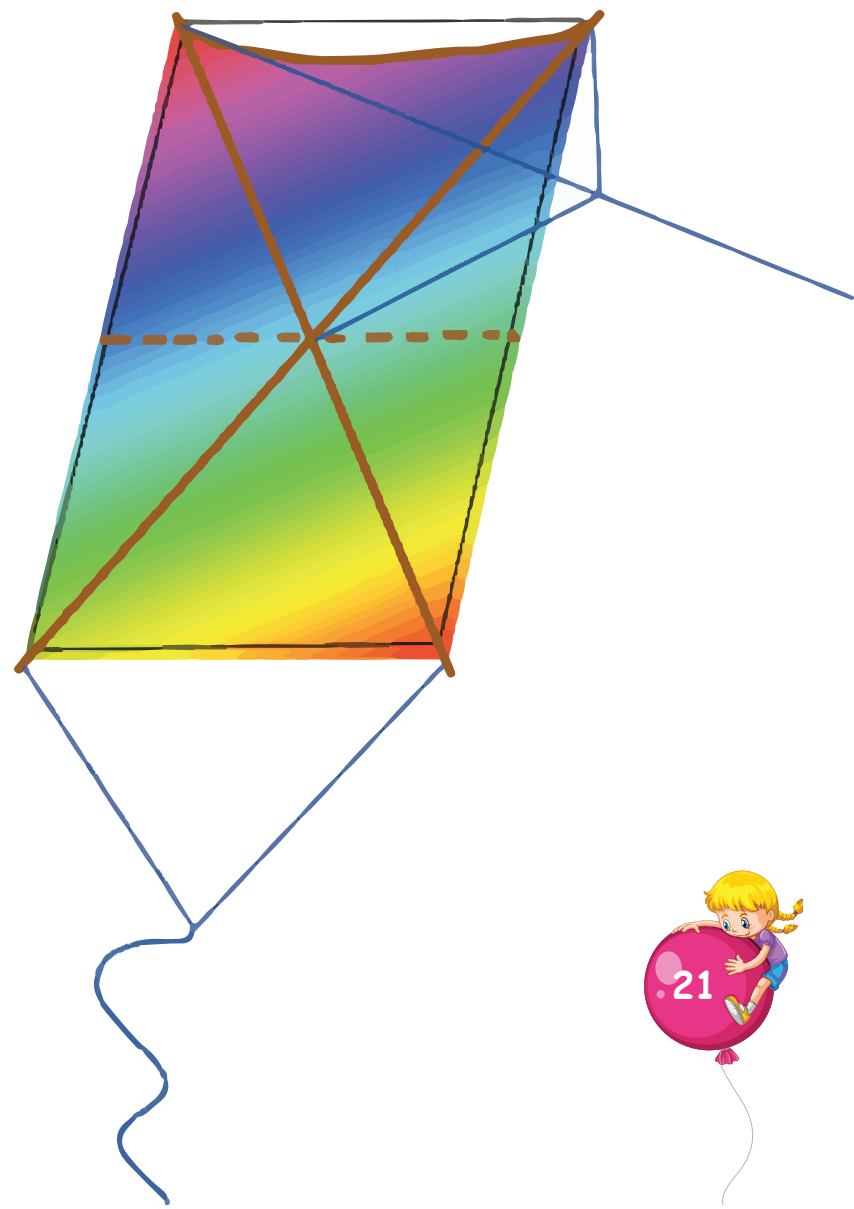
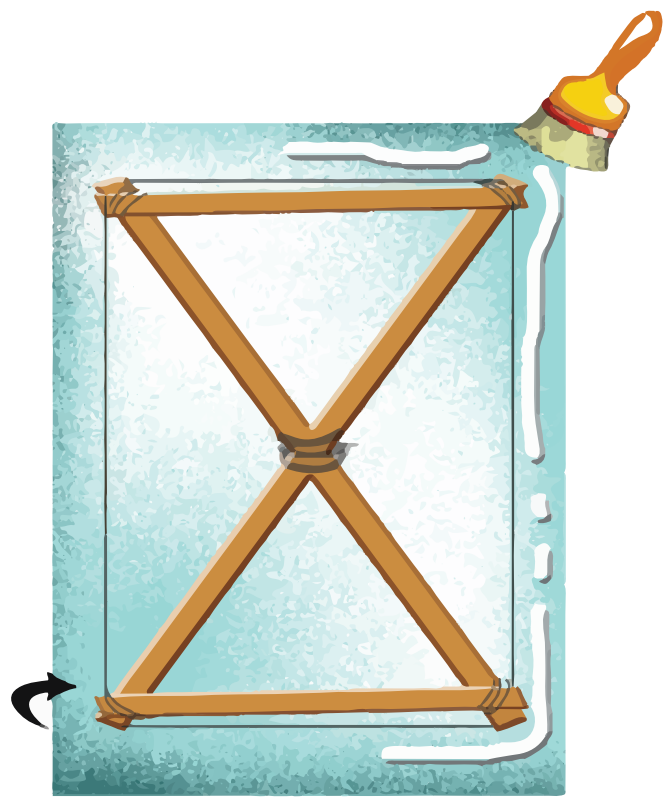
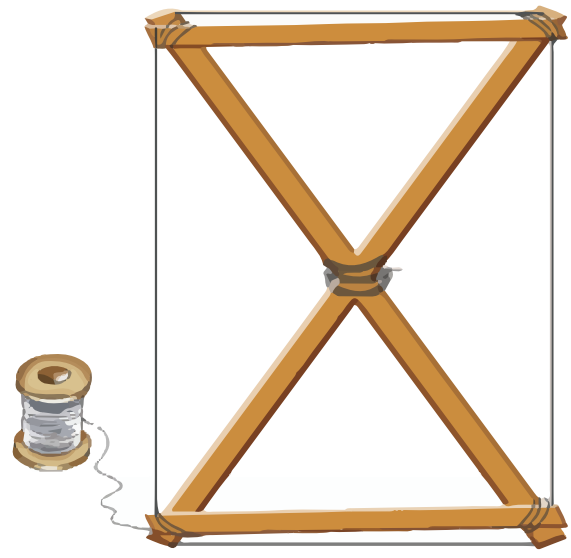
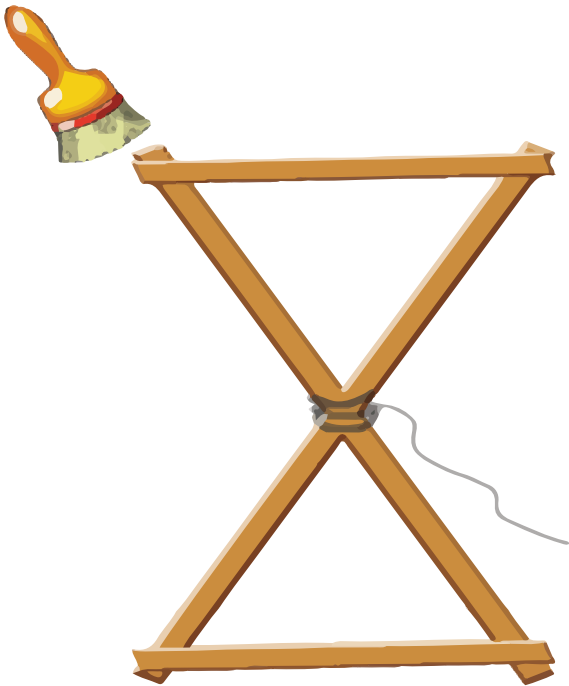
Uçuyorlar uzakta
Güneşin, bulutların
Hemen yanı başında

Rengârenk şimdi gökyüzü
Düşlerle, umutlarla
O tertemiz duygularla...

Bir uçurtma olmak
O koskocaman şehre
Göklerden bakmak
Kuşlara sırdaş
Bulutlara arkadaş
Rüzgâra yoldaş olmak

Uçmak vardı göklerde
Bir uçurtma olmak

FARKLI DİLLER

Meg terone perg
Ergus çapana us
Yerek govu terk
Çors dzile nors
Hink terone dig
Vets kenafin tets
Oxte dolabin tuxte
Ute terone tute
İne çulage hin e
Dase tarkin tase

HAMRUŞI XAĞ SAYMACA

Bir kapıdaki kazma
İki omzumda çapa
Üç inekte plasenta*
Dört filiz seyrek
Beş kapıdaki tulum
Altı tuvaletin kokusu
Yedi dolaptaki kağıt
Sekiz kapıdaki dut
Dokuz eski kilim
On raftaki tas

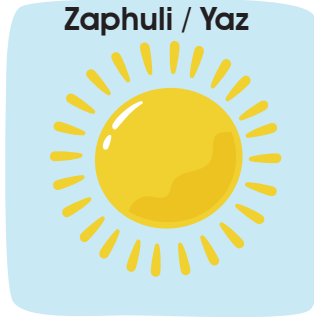
* Anne ile yavru arasındaki zar (yavruyu anne karnında koruyan/besleyen ince tabaka)

LAZCA TEKERLEME

Kelabaru kâlaşi
Gonđu žipri pavrepe
Ena govağarare
Eveluri ndğalepe

Esti kalaş rüzgarı
Koktu kayın yaprakları
Kurban olayım
Eski günlere

GÜRCÜCE MEVSİMLER

LAZCA ATASÖZÜ

Ar kazuğiten ğoberi var ixvenen

Bir kazıkla çit yapılmaz

THE SOUNDS OF BIRDS / KUŞ SESLERİ

Sound of the birds all over the lowland
Everybody feels admiration for it

The honey bees settle on the flowers
The sweet lambs are looking for some grass

The leaves on the green trees
All these fragrant and fresh soils

Kuş sesleri ovalara yayılır
İnsan buna hayran olur bayılır

Bal arılar çiçeklere konarlar
Kuzucuklar taze çimen ararlar

Yeşillenmiş ağaçlarda yapraklar
Amber gibi mis kokuyor topraklar

Fatoş Yılmaz Biçici
İngilizce Çeviri: Fatoş Yılmaz Biçici

FARKLI DİLLER

ÇÖP / ÇOP

- Ahh! Özür dilerim çipura! Sana çarpmak istememişim.
- Hih! Ne geziyorsun ortalarda acayip şey!
- Kaba davranmana gerek yok. Özür diledim ya. Ne yazık ki yüzemiyorum...

Çipura şaşkın ve kızgın gözleriyle son kez baktı ve gitti.

Ne yapacaktım ben burada?

- Heyy! Küçükler! Küçükler! Yavru karagözler! Yiyemezsiniz beni, ben yiyecek değilim. Beni rahat bırakın!

Off! Nerede bu çalışkan bakteriler? Biraz hızlı çalışsalar da kurtulsam bu sıkıntılardan.

- Hey küçük okur! Merhaba! Denizin altı çok kalabalık. O yüzden seni hemen fark edemedim, kusura bakma. Ben kim miyim? Ben, boş bir plastik su şişesi.

Herhalde suyun altında ne aradığımı merak ediyorsun. Ahh, ah! Bir bilsem...

Aslında su taşıyan tertemiz bir şişeydim. Market rafında, satılmayı heyecanla bekliyordum. Çünkü su sağlıktır, temizliktir. Beni alanlar su içecekler ve suyu içtikçe vücutları daha temiz ve sağlıklı olacaktır.

Çok sıcak bir yaz günüydü. Bir kız çocuğu ile babası geldiler. Baba:

- Zelal, istediğin bir şey var mı kızmım? Diye sordu.

Kızın adını öğrenmiş oldum: Zelal.

- Ahh! Bibore Çipura! Min nexwest xwe li te bixim.
- Hih! Tu çi digeri di nav pêyan de qerfoko!
- Hewce nîne ku tu wisa hişk tevbigeri. Ma ne min lêborîn xwestji te. Mixabin ez nikarim avjeniyê bikim.

Çipura biawirên ecêbmayî û hêrsbûyî cara dawî nihêrî û çû.

Min dê çibikir ali vê derê?

- Heyy! Biçûkino! Biçûkino! Çavreşên biçûk! Hûn nikarin min bixwin, ez ne xwarin im. Dev ji min berdin!

Off! Ka li kuderê ne ev bakteriyên jêhatî? Hema hinekî bilez bi xebitîyana da ku min jî ji van pirsgirêkan xwe xelasbikira.

- Heyy Xwendevanê Biçûk! Silav! Bin deryayê pir qelebalix e. Lewma min yekser tu nedîfî, bibore. Ma gelo ez kî me? Ez, şûşeyeke plastîk a vala.

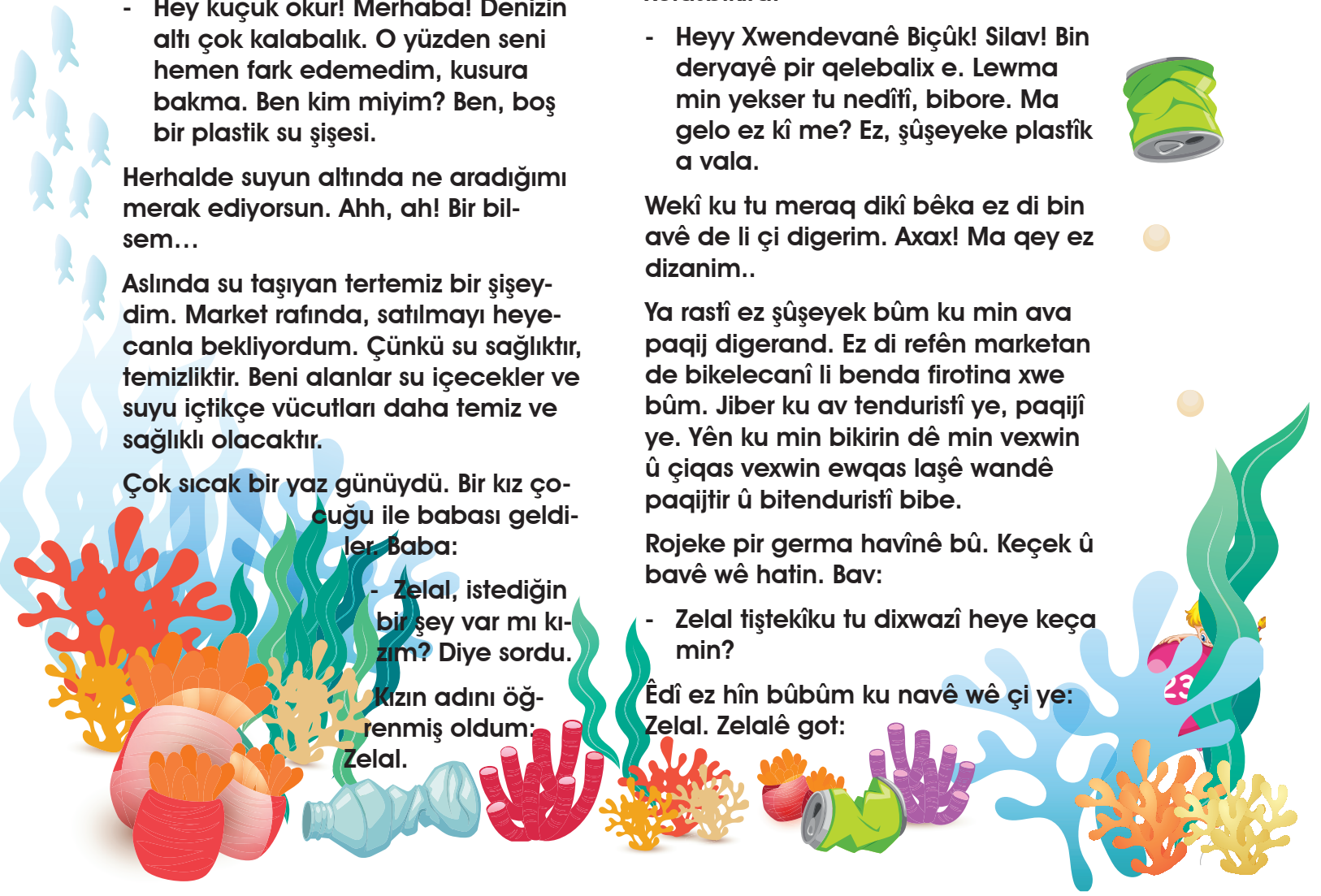
Wekî ku tu meraq dikî bêka ez di bin avê de li çi digirim. Axax! Ma qey ez dizanim..

Ya rastî ez şûşeyek bûm ku min ava paqij digerand. Ez di refên marketan de bikelecanî li benda firotina xwe bûm. Jiber ku av tenduristî ye, paqijî ye. Yên ku min bikirin dê min vexwin û çiqas vexwin ewqas laşê wandê paqijîr û bitenduristî bibe.

Rojeke pir germa havînê bû. Keçek û bavê wê hatin. Bav:

- Zelal tiştêkî ku tu dixwazî heye keça min?

Êdî ez hîn bûbûm ku navê wê çi ye: Zelal. Zelalê got:

FARKLI DİLLER

- Çok susadım babacığım, su alabilir miyiz? dedi Zelal.

Ve beni aldılar. Bütün gün Zelal'in elindeydim. Önce marketteki alışveriş bitti, sonra deniz kenarında gezinti yapıldı. Suyu yudum yudum içiyordu. En sonunda Zelal suyu bitirdi. Ama beni taşımaya devam ediyordu. Babası:

- Kızım, neden elinde tutuyorsun boş şişeyi? dedi.

Zelal:

- Çöp kutusu arıyorum babacığım ama hala göremedim, dedi.

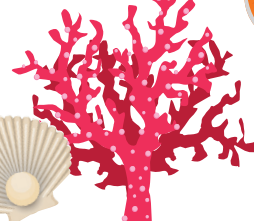
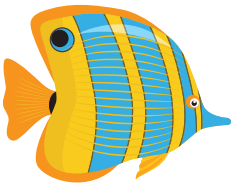
Babası:

- Burada çöp kutusu bulamayız, at denize gitsin, dedi.

Zelal itiraz etti:

- Ama babacığım, öğretmenimiz demişti, plastiğin doğada yok olması için yüzyıllar gerekiyormuş. Doğa için çok zararlı.
- Bir şişeden bir şey olmaz kızım. Tutma elinde. Hadi at, gitsin.

Zelal, çaresiz attı beni. Dönüp dönüp geriye baktı ama artık çok geçti. Yarı açık kapağımdan içime su sızmaya başladı. İçim suyla doldukça ağırlaşım, denizin derinliklerine battım. Ve şimdi buradayım. Ne yazık ki Zelal'in babası yanılıyormuş. Onun gibi düşünen çok fazla insan varmış. Çünkü burası benim gibi plastik atıklardan, demir parçalarından, cam kırıklarından geçilmiyordu.

- Ez pir fî bûm bavo, em dikarin avê bikirin?

Û wan ez kirîm. Ez tim di destên Zelalê de bûm. Pêşî danûstandina xwe ya li marketê qedand. Paşî li ber deryayê ger û geştêk pêk hat. Av qurto qurto vedixwar.

Herî dawî Zelalê ez qedandim. Lê hîn jî ez di destên wê de bûm û wê ez bi xwe re dibirim. Bavê wê got:

- Keça min! Tu çima şûşeya vala bi xwe re digerinî ?

Zelalê got:

- Ez li çopdankê digirim bavo lê min hîn jî nedît.

Bavê wê got:

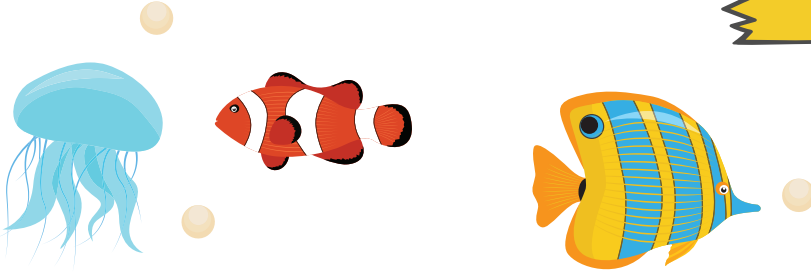
- Em li vê derê nikarin çopdankê bibînin, hema biavêje deryayê.

Zelalê îtiraz kir:

- Lê bavo, mamosteye me goti bû, ji bo ku plastîk di nav xwezayê de wenda bibe divê bi sed salan dem derbas bibe. Ji bo xwezayê pir bizar e.
- Ji şûşeyekê tiştêk nabe keça min. Di destên xwe de negire, de biavêje bila biçê.

Zelalê bêçare ma û ez avêtim. Çend caran li xwe zîvirî, zîvirî lê êdî pir dereng bû. Ji devê şûşeya ku hinekî vekirî ma bû av hêdî hêdî ket hundirê min. Çiqas av diket hundirê min, ez ewqas giran dibûm. Ez binav bûm û ketim binê deryayê. Û ez niha li vê derê me. Mixabin bavê Zelalê şaş bû. Gelek mirovên ku wekî wî difikirin hebûne. Jiber ku ev der ji avêfîyên plastîkan heta parçeyên hesinan û parçeyên şikandîyên camê tije bûye.

Tam elli altı yıldır buradayım. Hala doğaya karışmayı bekliyorum. Çevremdeki canlıları sürekli uyarıyorum. Çünkü demir parçalarıyla, cam kırıklarıyla yaralanan, zehirlenen, plastik poşetlere takılıp kalan çok canlılar gördüm. Çok üzüldüm.

Marketteki raf arkadaşlarımdan biri geri dönüşümden gelmişti. Geri dönüşüm nedir, biliyor musun? Kullanım süresi dolmuş, artık kullanılmayan eşyalar, yiyecek-içecek ambalajları ayıklanır ve fabrikaya gönderilir. Bunlar bazı işlemlerden geçirilir ve bunlardan tekrar yeni eşyalar, ambalajlar üretilir. İşte buna geri dönüşüm denir.

Yani mesela Zelal beni plastik çöplerin arasına atsaydı, belediyeye çalışanları bizi fabrikaya götürecekti. Orada bizi eritip, bizimle yeni eşyalar yapacaklardı. Yeni bir oyuncak araba, bir top, saç tokası veya kapak olabilirdim. Hem iyi bir işe yarardım hem de canlılar için zararlı olmazdım.

- Hey! Ufaklık! Karetta karett! Sana diyorum: altımdan geçmeye çalışma. Kaldıramayıp altımda kalabilirsin. Lütfen çevremden dolaş!
- Teşekkür ederim efendim.
- Rica ederim ufaklık.

İşte benim hikâyem bu. Peki, sen kimsin? Doğayı sever ve korur musun?

Ebru Kaymak
Kürtçe Çeviri: Rênas Yıldız

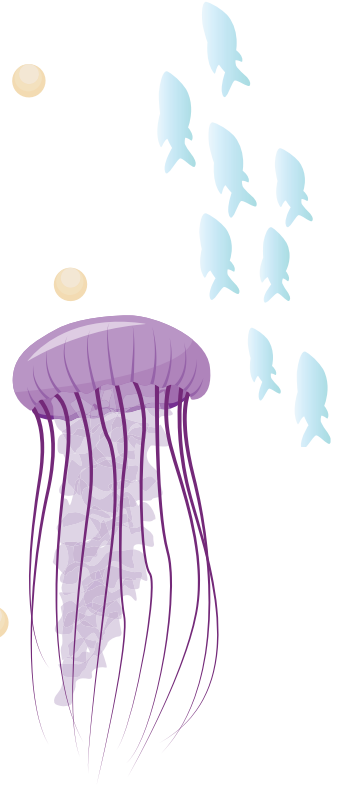
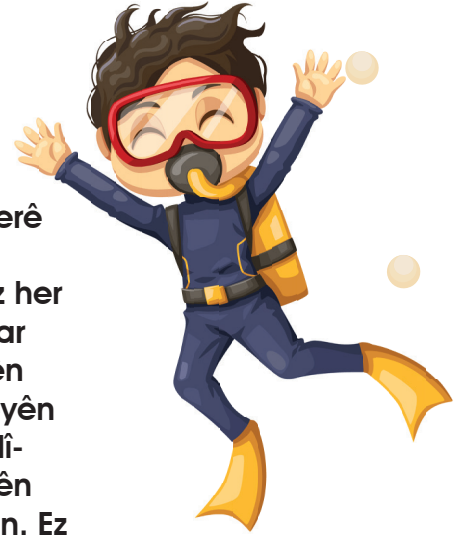
Ev pêncî û şeş salan ku ez li vê derê me. Ez hîn jî li bendê me ku ez di nav xwezayê de wenda bibim. Ez her tim zindiyên derdora xwe agahdar dikim. Ji ber ku min gelek zindiyên ku ji parçeyên hesinan û ji parçeyên şikandiyên camê birîndar dibin dîtî. Min gelek zindiyên ku bi tûrikên plastîk dialiqin û wisa dimînin dîtî. Ez pir xemgîn bûm.

Hevalekî min ê refê ji vaguhastinê hati bû. Vaguhastin çi ye, tu dizanî? Tiştên ku dema bikaranîna wan qediyaye, yên ku êdî nayên bikaranîn, ambalajên xwarin û vexwarinê têneqandin û ji karxaneyan re têşandin. Ev ji hin kirariyan derbas dibin û ji nav van, dîsa ambalaj û tiştên nû têneçêkirin. Vaguhastin ev e.

Yanî mesela heke Zelalê ez bi avêta ma nav çopên plastîk, xebatkarên şaredariyê dê em biribana karxaneyê. Li wê derê dê em bihelandibana û dê ji me tiştên nû çê bikirana. Dibe ku ez bibûma erebokeke nû, gogek, berbiskek an jî devikê tiştêkî. Ez dê hem bi kêrî tiştêkî bi hatama hem jî ez dê ji zindiyên re nebûma zerardar.

- Heyy! Qico! Karett! Karett! Ez ji te re dibêjim: Tu hewl nedîkudi bin min re derbasbibî. Dibe ku tu nikari bîhildî û tu di bin min de bimînî. Ji kerema xwe di dora min re bifetile.
- Spas dikim ezbenî.
- Rica dikim Qico

Ha çîroka min ev e. Ê îcar tu kî yî? Gelo tu hez ji xwezayê dikî û wê diparêzî?

DEYİMLERİ ÖĞRENMEYE MÂNİNİZ VARSA DEYİMLERLE İLGİLİ MANİLERİMİZ VAR (A'dan Z'ye)

Ağziyla kuş tutmak

Yoktur avcı olmak
Anlamına bakınca
İmkânsız işler yapmak

Beyni sulanmak

Yoktur sular akıtmak
Anlamına bakınca
Düzgün düşünememek

Ekmeğini kazanmak

Yoktur yarışma yapmak
Anlamına bakınca
Geçimini sağlamak

Diş göstermek

Yoktur dişçiye gitmek
Anlamına bakınca
Birini tehdit etmek

İçin için kaynamak

Yoktur buharlaşmak
Anlamına bakınca
Heyecanı göstermek

Kırılıp bükülmek

Yoktur ince tel olmak
Anlamına bakınca
Özenerek konuşmak

Laf dolaştırmak

Yoktur geziye çıkmak
Anlamına bakınca
Sözü çokça uzatmak

Maskesini düşürmek

Yoktur covitten kaçmak
Anlamına bakınca
Gerçekleri söyletmek

Ölümüne susamak

Yoktur çölde dolaşmak
Anlamına bakınca
Tehlikeli davranmak

Paçaları sıvamak

Yoktur inşaat yapmak
Anlamına bakınca
Bir işe hazırlanmak

Simsekleri üstüne çekmek

Yoktur paratoner olmak
Anlamına bakınca
Her şeye hedef olmak

Uçup gitmek

Yoktur uçağa binmek
Anlamına bakınca
Birden kayboluvermek

Üzerine yürümek

Yoktur adımlar saymak
Anlamına bakınca
Çok kızarak saldırmak

Tırnak göstermek

Yoktur maniküre gitmek
Anlamına bakınca
Korku, gözdağı vermek

Verip veriştirmek

Yoktur çok cömert olmak
Anlamına bakınca
Her geleni söylemek

Yanaktan kan damlatmak

Yoktur vampir olmak
Anlamına bakınca
Çokça sağlıklı olmak

Zindan etmek

Yoktur hapse düşürmek
Anlamına bakınca
Zevksiz hale getirmek

Hava çalmak

Yoktur hırsız olmak
Anlamına bakınca
Çelişen işler yapmak

Gölge etmek

Yoktur Hacivat olmak
Anlamına bakınca
Bir işe engel olmak

Çam devirmek

Yoktur ağaç yok etmek
Anlamına bakınca
Üzücü söz söylemek

Nabız yoklamak

Yoktur doktora gitmek
Anlamına bakınca
Anlamaya çalışmak

Set çekmek

Yoktur barajlar kurmak
Anlamına bakınca
İsteği engellemek

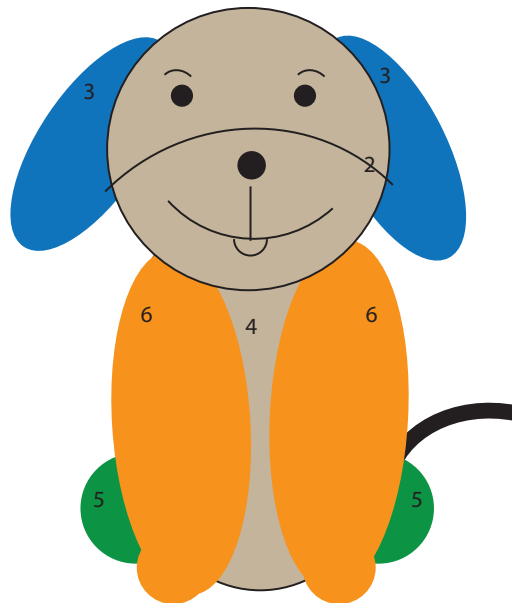
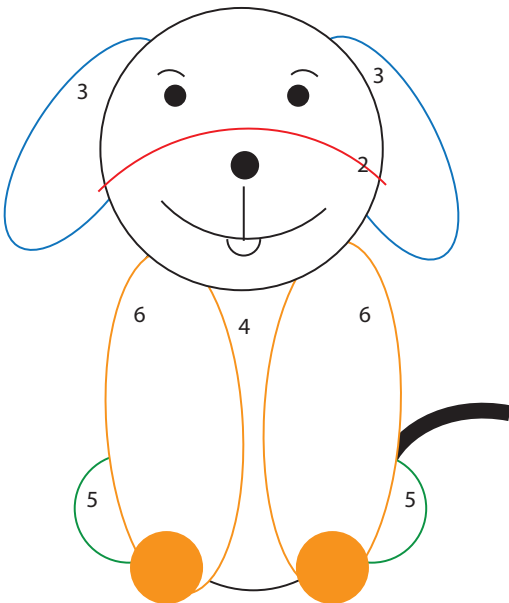
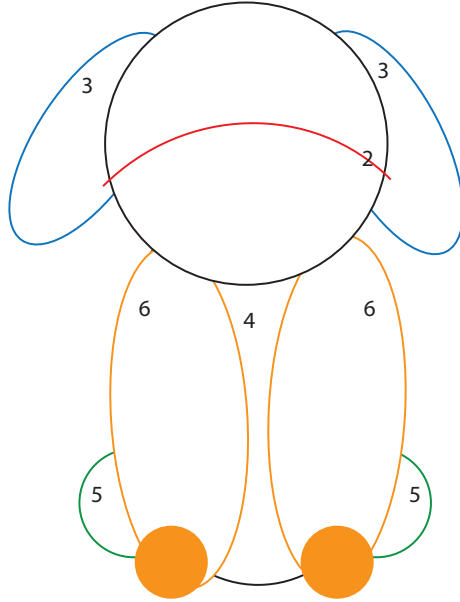
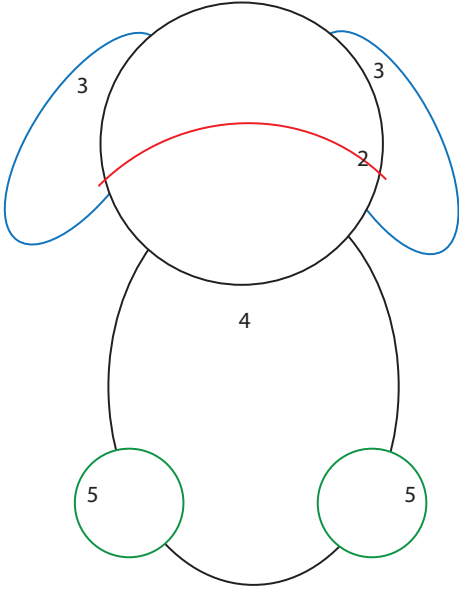
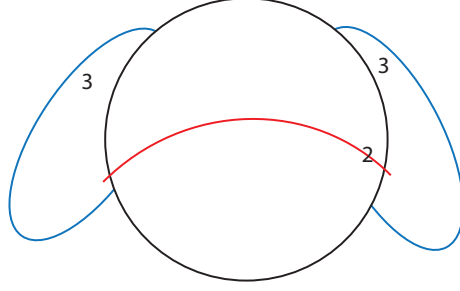
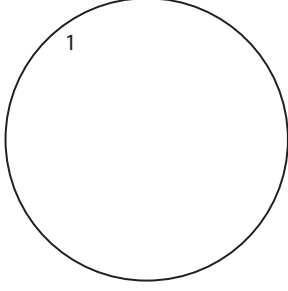
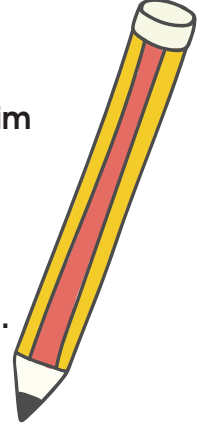

RESİM ÇİZMEK İSTER MİSİNİZ?

Hepimiz resim çizmeyi severiz ve basit tekniklerle de resim çizebiliriz. Resim çizmek aslında matematikte şekil çizmek gibidir. Her resmin temelinde geometri vardır.

Matematik = Resim

Nasıl mı? Hadi deneyelim (Çizerken sayıları takip etmeyi unutmayalım).

SONSUZLUK VE DOĞA

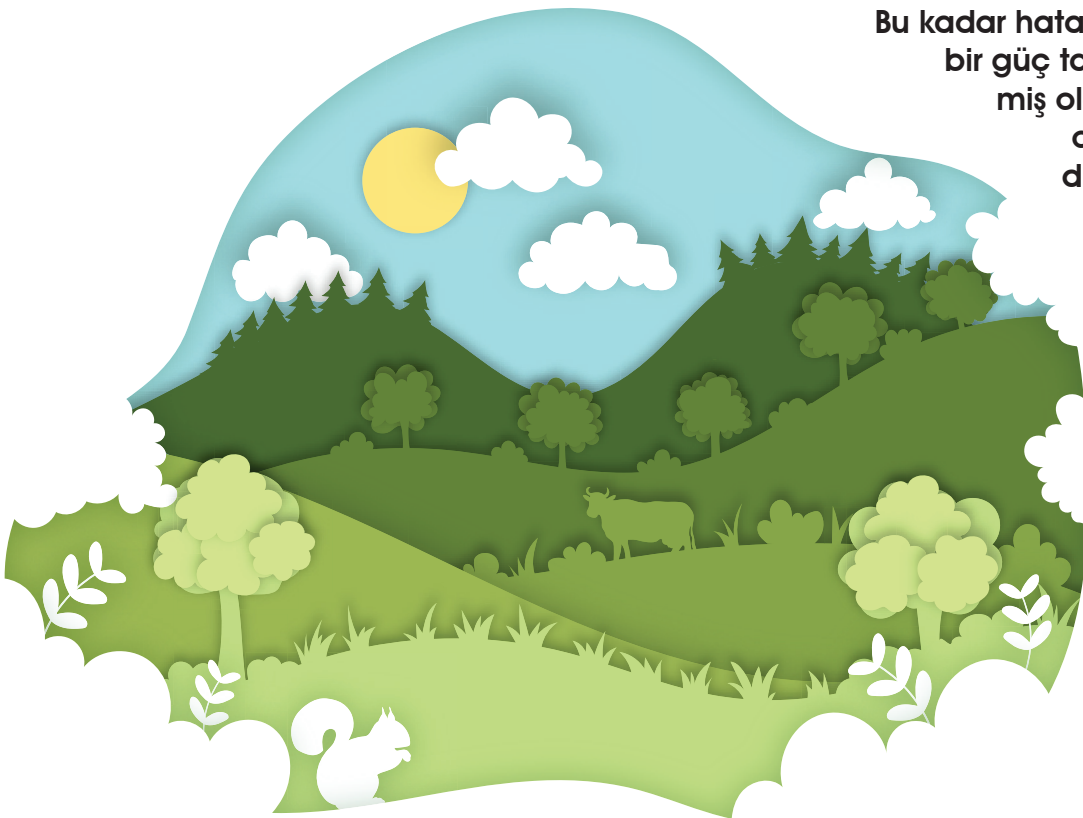
Doğa nedir diye sorsam size aklınıza neler gelir? Ağaçlar, böcekler, kuşlar, çiçekler... Bizden başka her şey mi? İnsanlar, hayvanlar ve bitkilerin üç farklı canlı türü olduğunu biliyorsunuzdur. Pek çok canlıya ev sahipliği yapan dağlar, taşlar, denizler ve toprak ise canlı değildir. Bildiğiniz gibi gezegenler ve diğer gök cisimleri de canlı değil. Ama bütün canlılar ve canlı olmayanlar doğaya aittir. Biz insanlar da doğanın bir parçasıyız. Bu durumda doğa çok geniş bir kavram haline gelir. Her şey onun içindedir. Hatta doğa, bütün evrendir. Doğa, sonsuz uzay boşluğu da dâhil olmak üzere her şeyi içerir. Peki sonsuzluk nasıl bir şeydir?

Sonsuzluk kavramını matematik dersinden duymuşsunuzdur. En büyük sayı sonsuzdur. Ama tam olarak kaç olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü sayıların bittiği yer belli olmaz. Aynı zamanda başladığı yer de belli olmaz. Doğa ve evren de sonsuz

kabul edilir. Bunların nerede başlayıp nerede bittiğini söyleyemeyiz. Ayrıca ne zaman başladıkları ve ne zaman sona erecekleri de kolayca yanıtlanamaz. Yanıtlamak için pek çok kişi ilk çağlardan beri uğraşmıştır yine de. Çünkü merak etmek, öğrenmeye çalışmak ve bilmek istemek bizim temel bir özelliğimizdir.

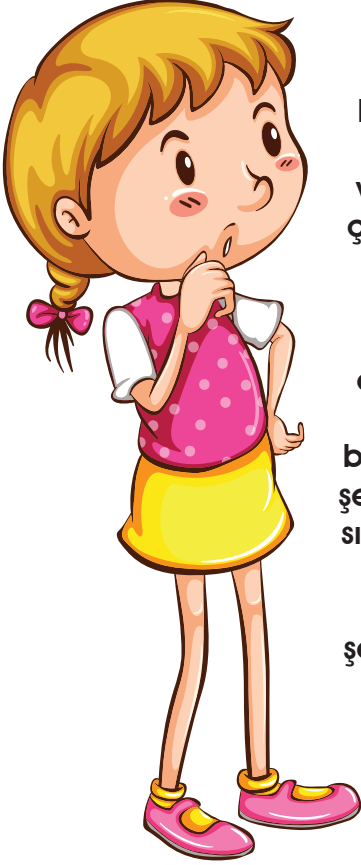
Etrafımızda gördüğümüz ve içinde yaşadığımız bu dünya nasıl meydana gelmiştir? Daha ortada hiçbir şey yokken bu çok çeşitli canlı ve cansızlar evreni nasıl oluşmuştur? Hiçbir şeyin olmadığı bir zaman var mıdır? Kesin dikkat etmişsinizdir ki doğa dediğimiz şeyin her köşesinde bir düzen var. Gece ve gündüz hep birbirini takip eder. Mevsimler hep birbirini izler. Hiçbir zaman yazdan sonra tekrar ilkbahar gelmez: İlkbahar, yaz, sonbahar, kış. Bu sıra ve düzen hiç bozulmaz. Öyleyse bunların hepsi ve bu düzen nasıl oluşmuştur?

Bu kadar hatasız bir evren doğa üstü bir güç tarafından düzenlenlenmiş olabilir mi? Çok kusursuz olduğu için mutlaka bir düzenleyicisi olması gerekir mi? Yoksa doğanın kendi dengesinde ama belli bir matematiksel düzenlemi mi devam ediyor? Acaba bir

gün bu sistem değişir mi?

Bilimsel araştırmalar her zaman devam eder ve kesin çözümler bulmaya çalışır. Ama her zaman sorulacak olan birkaç soru daha vardır. "Acaba bugüne kadar bilebileceğimiz her şeyden daha fazlasını bilebilir miyiz?", "Bugüne kadar öğrendiğimiz her şey doğru mudur?" diye sorular soran bir düşünce alanı da vardır. Felsefe denen bu alana düşünme sanatı da

diyebiliriz. Felsefe, bilimlere sorgulama ve araştırma nasıl yapılır diye yol gösterir. Kesin yanıtlar vermese de doğru soruları sormayı ve sonuca nasıl ulaşacağımız konusundaki yöntemleri felsefeden öğreniriz.

Bu yazımda size felsefi açıdan doğay-

la ilgili neler sorabiliriz konusunda sohbet etmek istedim. Doğaya ve bu dünyaya dair bilebileceklerimizin bir sınırı yoktur. Bu konudaki sorular da sonsuzdur. İşte size tam her şeyi çözdüğünüzü sandığınız anda daha çok soru sorduran kişilere de filozof diyoruz. Filozoflar görünen ve bilinen her şeyin ötesini sorgular. Doğaya bakınca da onun gerisinde neler var diye merak eder. Sonsuzluk üzerine de çok düşünmüşler. Derste öğrendiğiniz ya da duyduğunuz her şey doğru olabilir mi? Pek çok şeyin o kadar da basit bir yanıtı yoktur. Kestirip atmak ve her şeyi hemen kabul etmek yerine siz de başka sorular sorabilirsiniz. Böylece öğrendiğiniz şeylerin üzerine düşünerek bunları daha iyi anlamış olursunuz. Hepinize bol okumalı, çok soru sormalı ve tabii doğada bol bol koşup oynamalı günler diliyorum.

Zeliha Burcu Acar

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Beş yaşında piyano ve keman konusunda yetkin hale gelmiş, beste yapmaya başlamıştı ve Avrupalı kraliyet ailelerine konserler veriyordu. Mozart 17 yaşında, Salzburg sarayında müzisyen olarak görev yapmaya başladı ama orada tatmin olmayınca daha iyi bir pozisyon aramak üzere seyahatlere çıkmaya başladı. 1781'de Viyana seyahati sırasında Salzburg'daki görevinden ihraç edildi. Bunun üzerine Viyana'da kalmaya karar verdi. Viyana'da daha meşhurdur ama maddi güvencesi daha azdı. En ünlü senfonilerinin, konçertolarının ve operalarının birçoğunu ve Requiem'in bazı kısımlarını Viyana'daki son yıllarında besteledi.

Üç yaşında klavsen çalar, beş yaşında ilk menuetini besteler, dokuz yaşında senfonilerin sahibidir.

Dinleyelim : Menuet

FAZIL SAY / PİYANO BANA NE DEDİ

Dört yaşında piyanoya başlayan Fazıl Say, Ankara Devlet Konservatuvarı'nda üstün yetenekli çocuklar için özel statüde öğrenim görerek 1987'de konservatuvarın piyano ve kompozisyon bölümlerini tamamladı. Çalışmalarını Alman bursuyla Düsseldorf Müzik Yüksek Okulu'nda sürdürdü. 1991'de konçerto solisti diplomasını alırken, 1992'de Berlin Tasarım Sanatları ve Müzik Akademisi'nde piyano ve oda müziği öğretmenliğine getirildi.

1979 yılında, 8 yaşındayken 23 Nisan'da bir çocuk şenliği programında kendi bestesini çaldı

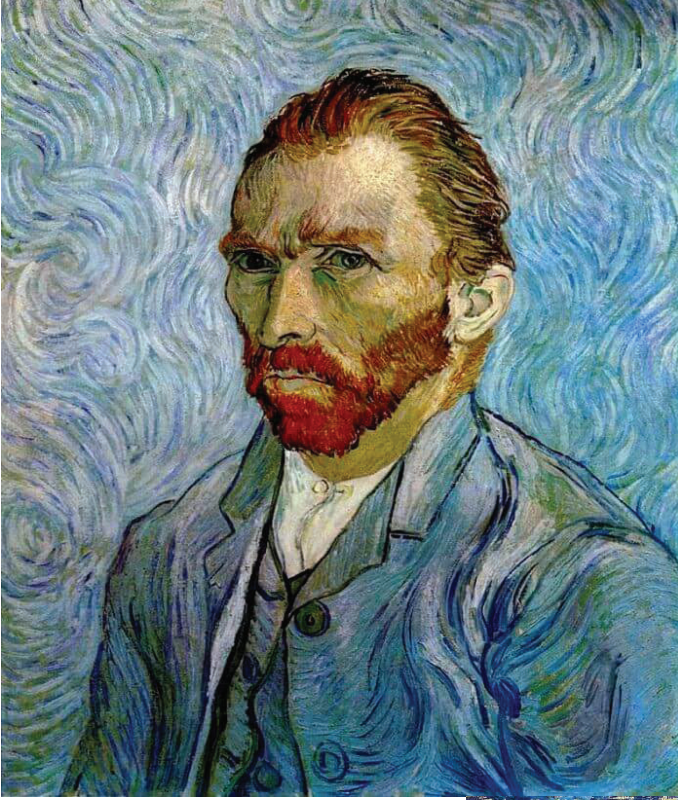

Dinleyelim : Piyano Bana Ne Dedi

VAN GOGH

Sanat dünyasının gördüğü sayılı isimlerden olan Van Gogh, eserleri, duygusu ve rengiyle dikkat çeken 20. yüzyıl sanatını oldukça etkileyen bir ressamdı.

Van Gogh, Belçika'nın güneyinde fakir bir kömür madenine taşınmaya gönüllü oldu. Hastalara hizmet etti. Madencilerin ve ailelerinin resimlerini çizdi. 1880 sonbaharında Van Gogh Brüksel'e taşınmaya ve sanatçı olmaya karar verdi.

Yıldızlı Gece:

Van Gogh'un eserleri arasında en yüksek başarısı olarak kabul edilir. Çoğu eserinin aksine Yıldızlı Gece manzaradan değil, hafızadan boyandı aslında. Gökyüzünün dönen çalkantılı tasvirinde, iç duygusal yaşam üzerindeki vurgu açıkça belirtiliyor. Doğal manzaralardan farklı olarak farklı bir yapısı vardır. Van Gogh eserleri arasında en yüksek başarıya sahip olan bu tablo, selvi ağaçlarının ve gece gökyüzünün dönen burulması arasında denge ve gerilim yaratmak için formların tuvalin yüzeyine kesin bir sırayla dağıtıldığı katı bir yapı ve kompozisyon ilkesi şeklinde izledi.

FELSEFE NEDİR?

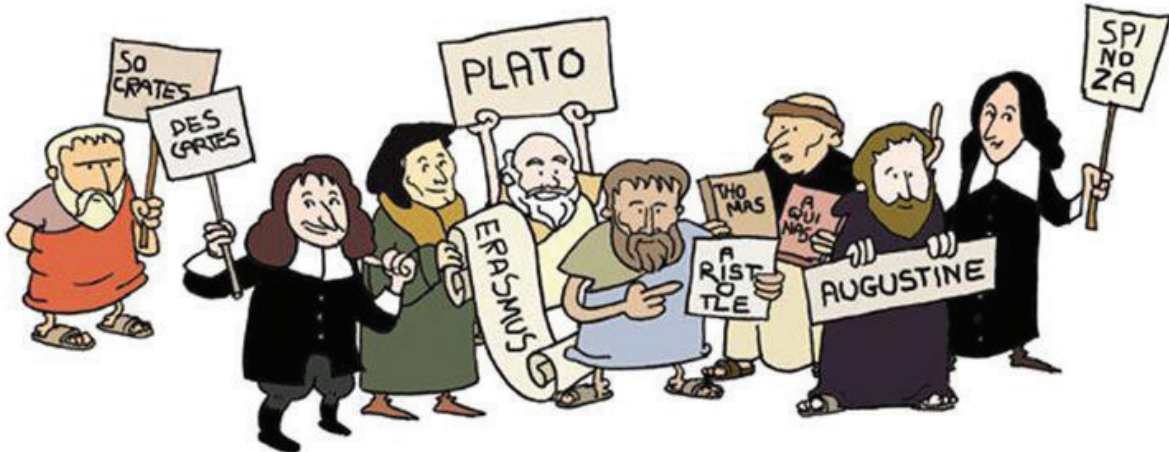

Sevgili çocuklar, bu yazımızda çoğu kişiye ilginç gelen ve çoğu kişinin de bilmediği bir alan olan felsefeyi ele alacağız. Bu yazıda “Felsefeden önce evren nasıl açıklanmıştır?”, “Felsefe nedir?”, “Felsefe nasıl ortaya çıkmıştır?”, “Felsefeyle uğraşan kişilere ne nedir?”, “Felsefenin hayatımıza etkisi nedir?” gibi sorulara açıklama getireceğiz.

Sevgili çocuklar, öncelikle sizinle felsefe ortaya çıkmadan önce insanların evreni nasıl açıkladığını ele alacağız. İnsanlar felsefe ortaya çıkmadan önce; doğa, evren ve hayatla ilgili mitolojik (söylence/masal kültürü) açıklamalar getirmişlerdir. İnsanı, doğayı ve evreni doğaüstü güçlerle açıklamışlardır. Örneğin güneş tutulmasını, güneş tanrısının bizi cezalandırması olarak açıklamışlardı. Kendimizi güneş tanrısına affettirsek güneşin geri geleceğine yönelik doğaüstü ya da mucizevi bir açıklamayla yetinmişlerdi. Burada insan akli pasif bir konumdadır. Çünkü buradaki bilgi insan bilgisi değil; doğaüstü bir bilgidir. Mitolojiden sonra insanlar evreni, dini açıklamalarla açıklamaya çalışmışlardır. Ancak tıpkı mitolojik açıklamalarda olduğu gibi dini açıklamalarda da insan akli pasiftir. Bütün bilgiler

doğaüstü bir güç tarafından hazır bir şekilde bize sunulmuştur. İnsanın yapacağı tek şey kural ve kaidelere göre hareket etmektir. Sevgili çocuklar, hem mitolojik hem de dini açıklamalarda insan akli pasif bir konumda olduğu için evrene yönelik yeni bir açıklama getirilmemiştir.

Peki, sevgili küçük filozoflarımız, şimdi ise felsefenin nasıl ortaya çıktığına ve evrene ne gibi açıklamalar getirdiğine beraber bakalım. Bugünkü İzmir-Aydın illerinin Ege Denizi kıyılarındaki, günümüzden 2 bin 600 yıl önce “İyonya” adı verilen bir bölge vardı. Felsefe işte bu bölgede doğmuştur. İyonya’da bilgelik sevgisine (philosophia) felsefe denilmiştir. Felsefe, ilk kez Pisagor (Pythagoras) tarafından kullanılan bir terimdir. Pisagor’a göre, hepimiz bilge olamayabiliriz ancak bilgeliği seven/bigeliğin peşinden koşan kişiler olabiliriz. Bundan dolayı Pisagor felsefeyi bilgelik sevgisi olarak tanımlamıştır. Felsefenin İyonya bölgesinde ortaya çıkması tesadüf değildir. İyonya kentlerinde “özgür düşünme ortamı”, “farklı kültürel etkileşimler”, “refah seviyesinin yüksek” ve “zengin bir söylene (mitoloji)-masal kültürünün” olması felsefenin burada ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Sevgili çocuklar, sizler de birer filozof adayısınız. “Ben nasıl bir filozof adayı oluyorum?” diyerek hayrete düştüğünüzü tahmin ediyorum. Şimdi bu merakınızı gidermek için nasıl birer filozof olabileceğinize beraber bakalım. Filozoflar ile çocukların ortak noktaları karşılaştıkları olay ve olguları daima merak edip, sorgulayıp soru sormalıdır. Bebeklikten geldiğiniz yaşa kadar merak ettiklerinizi, anne babanıza sorduğunuz soruları düşünün!

Dünyaya nasıl geldim?

Dünya nasıl oluştu?

Neden bu kadar çok yıldız var?

Yıldızlar neden aşağı düşmüyor?

Yıldızlarda bizim dışımızda insanlar var mı?

Hayvanlar düşünür mü?

Onlarda bizim gibi konuşabilir mi?

Çiçeklerin, ağaçların canı var mı?

Bizi görüyorlar mı?

Onların da canı acır mı?

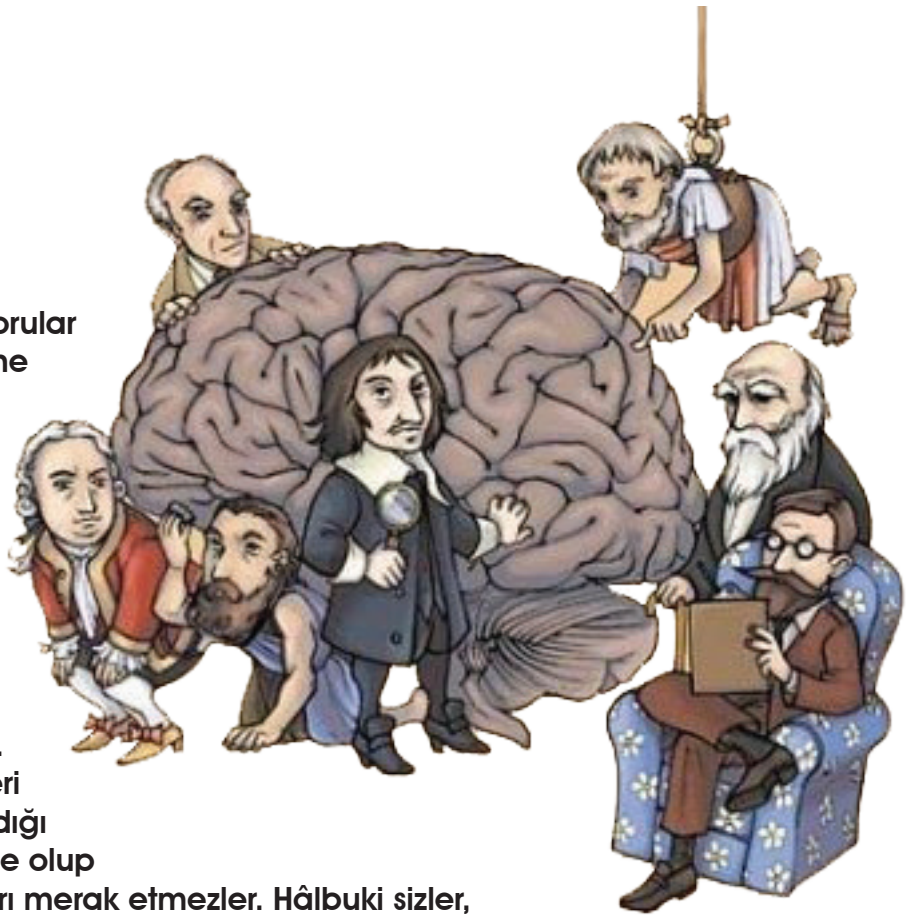

Bu ve buna benzer sorular sordunuz. "Çocuklar ne kadar gereksiz soru soruyor." diye çoğu zaman yetişkinler tarafından garip karşılandınız. Bunun sebebi ise; yetişkinlerin düşüncelerinin alışkanlıklarına yenik düşmesidir.

Yetişkinler, düşünceleri alışkanlıklarını aşmadığı için çevrelerinde olup

biten olay ve olguları merak etmezler. Hâlbuki sizler, merakla sorduğunuz sorularla etrafınızda olup bitenleri ve hayatı anlamlandırma çabası içindediniz. Bundan dolayı her çocuk aynı zamanda bir filozof adayıdır. Sizler merak ettiğiniz sürece, merakınızı giderecek araştırmalar yaptıkça, farklı sorular sorup yeni cevaplara ulaşabildikçe filozof olmaya devam edebilirsiniz. Ama bunun için sürekli soru sorup, bu soruların yanıtlarını araştırmak ve çok okuyup, çok çalışmak gerektiğini unutmamalısınız.

Evet, küçük filozoflarımız bu yazımızı burada bitiriyoruz. Diğer yazımızda ilk filozofların doğa ve evrene getirdiği yeni açıklamaları birlikte ele alacağız.

Felsefeyle kalın :)

Muzaffer Yıldırım

SÖZCÜKLERİN

DOĞUŞU

BİSKÜVİ SÖZCÜĞÜ

İlk bisküvi 1550 yılında pişirildi. Fransa kralı kasabaları dolaşırken bir fırıncıdan değişik bir pasta pişirmesini istemiş (Demek ki kral hep aynı yiyeceklerden sıkılmış).

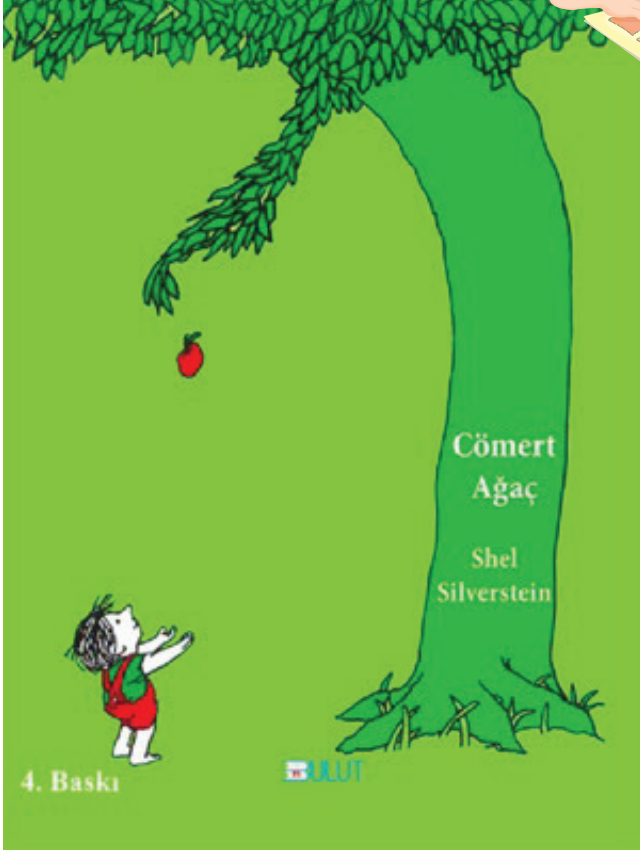
Fırıncı biraz düşünmek ve bulmak için meyhaneye gitmiş. Fırıncının oğlu da babasının pişirmediği hamurları bozulmaması için küçük parçalar halinde fırına koymuş. Çıkardıktan sonra üzerine biraz yağ sürüp tekrar pişirmiş. O anda kral gelmiş. Bu iki kez fırınlanmış hamurları çok beğenmiş. Bis (iki) cuit (pişirilmiş). Yani bisküvi iki kere pişirilmiş demektir.

Hazırlayan: Duygu Özcanlı İçli

KİTAP

Eserin Künyesi

Yazar	: Shel Silverstein
Yayınevi	: Bulut Yayınları
Türü	: Öykü
İlk Baskı Yılı	: 2009
Yaş Aralığı	: 7-8-9

Cömert Ağaç adlı eserin ilk basım tarihi 1964'tür. Çocuk edebiyatı eleştirmeleri tarafından "Tüm Zamanların En İyi Kitabı" ödülünü almıştır.

İnsan-doğa ilişkisinin ele alındığı eserdeki öykü dostluk, koşulsuz sevgi, fedakârlık ve mutluluk kavramlarıyla bağlantılı kurgulanmıştır.

Eserde kahraman insanlığı, yardımcı karakter ağaç ise doğayı simgeler. Kahraman kurgunun başlangıcında çocukken kurgu ilerledikçe genç, yetişkin ve yaşlı hale evrilir.

Kahramanın çocukken ağaçla kurduğu ilişki çıkarırsız ve karşılıklı sevgi üzerinedir. Büyüdükçe bireysel ihtiyaçları ön plana çıkar. Ağaçla kendi ihtiyaçları için var olduğu tavrıyla ilişki kurar. Her yanına gittiğinde ağaçtan bir şeyler ister. Ağaç verdikçe mutlu ve memnun olur. Kahraman yaşlandığında ise ağacın cömertliğinin ikisi için de olumsuz sonuçlar doğurduğunu fark eder.

İnsan-doğa ilişkisi üzerine sorgulama becerilerini devindiren bu eserle bulaşmanız dileğiyle...

KİTAP

Eserin Künyesi

Yazar : Martine Murray
Yayınevi : Can Çocuk Yayınları
Türü : Roman
İlk Baskı Yılı : 2017
Yaş Aralığı : 9-10-11

Molly, Pim ve Milyonlarca Yıldız adlı eserin kahramanı Molly adında bir kız çocuğudur. Kahramanın tek istediği yakın arkadaşı Ellen Palmer'inki gibi bir hayatının olmasıdır. Ellen'in muntazam örülmüş saçları, derli toplu evi ve akşam yemeklerinde evde olan annesi ve babasıyla kiskanılacak normal bir hayatı vardır. Kahramanın annesi şafak vakti çıplak ayaklarla bitki toplamaya gider. Sonra da o bitkilerle tuhaf karışımlar ve iksirler hazırlar. Babası Küba'da bir yerlerde kayıplara karışmıştır. İkiz ağabeyleri önce Fas, Madagaskar gibi heyecan verici yerlere, sonra da Küba'ya gitmiştir.

Kahramanın hayatı, komşularının şafak vakti öten horozlarından rahatsız olmasıyla değişmeye başlar. Annesi bahçeye büyük bir ağaç dikmeye karar verir. Ağaç, iki ev arasındaki çitlerden daha sağlam bir bariyer olacak, belki de sesi boğacaktır. Ağaç bir günde büyümeyeceği için annesi bir iksir hazırlar. Çitin yanına dev bir çukur kazar. İksiri çukura dökünce dertleri bitecektir. Annesi, çukur kazmanın yorgunluğunu bir çayla gidereyim derken dalgınlıkla çay yerine hazırladığı iksiri içer. Dallarında değişik değişik yemişlerin bulunduğu dev bir anne-ağaca dönüşür. Komşularının, kendi bahçelerine uzanan anne-ağacı budamaya kalkışması işlerin iyice sarpa sarmasına neden olur. Kahraman, bu süreçte kendisi gibi farklı görünen sınıf arkadaşı Pim Wilder adlı oğlan çocuğu ile sorunların üstesinden gelmeye çalışır.

İnsan-doğa ilişkisinin, toplumsal cinsiyet rolleri ve öteki üzerinden sorgulandığı bu eserle buluşma dileğiyle...

Hazırlayan: Elif Dumanlı

GÖÇMEN KUŞLARIN İZİ

Mevsim ilkbahar. Beyaz dışında renk olmayan doğa yerini renk kıpırdanmalarına bırakıyor. Sürü sürü kuşlar kaplıyor gökyüzünü. Sesleri uzaktan duyulmaya başlıyor. Büyük yolculuk devam ediyor, her yıl olduğu gibi. Rengarenk tüylerin, gökyüzünde salınışının neşesi sarıyor etrafı. Yollar kısalıyor. Geldikleri yer de gittikleri yer de yuva onlar için. Bu bir sürgünlük değil göç hikayesi.

Kuşlar gökyüzünde kanat çırparken yorulanlar arkaya geçiyor, öndekiler arkada uçan kuşlara kanatları ile havayı yarararak daha az kanat çırpıp yol almalarına yardımcı oluyordu. Bu imece yol alma kim bilir kaç zamandır böyle devam ediyordu. Geldikleri yerde kendi türlerinin kafilerine yetişemeyen birkaç tür kuş birlikte yola koyulmuşlar.

Epeyce yol almışlar, gündüzler geceyi geceler gündüzleri kovalamış. Varacakları yere az bir mesafe kalmış iken mola vermişler. Mola verdikleri bir vakit kuşlardan biri "Bana haksızlık ettiniz, önde çok yorulduğum bir daha öne geçmem." demiş. Kuşlar hep bir ağızdan olur mu öyle şey demeye hazırlanırken guguk kuşu atılır öne ve başlar konuşmaya:

-Asıl bana haksızlık yapılıyor. Benim çok yorulmamam lazım. Ağızımda taşıdığım yumurtamı başka yuvaları gözlemleyip onların yuvalarına bırakacağım daha, işim çok yani, demiş.

Leylek iri kanatlarını açarak arkalardan öne doğru gelmiş ve başlamış söze:

-Benim kocaman kanatlarım var diye en çok ben kaldım önde, üstelik ben küçük kuşlar gibi yağ da depolayamıyorum. Dolayısıyla yolculukta en çok ben yorulduğum, hem varacağım yerde bir sürü işim var. Uzun kavaklar bulup yuva kuracağım, diyerek sürdürmüş tartışmayı.

Tartışmalar devam ederken şimdi de kırlangıç çıkar sahneye ve başlar şikayetlerini sıralamaya:

-Herkes sussun. Bir haksızlık varsa bana yapılıyor. Çünkü hem kuyruğumu dümen olarak kullanabiliyorum hem de hızlı uçabiliyorum, diye en çok ben kalıyorum önde.

Kırlangıcın sözleri bitmemişti ki kalabalığın arasından turnanın borazan gibi olan sesi yeri göğü inletir:

-Hepiniz kulak verin bana. Size V şeklinde uçmayı ben öğrettim. Bir taraftan da benim neslim tükeniyor, beni koruyup kayırmanız gerekirken en çok bana yükleniyorsunuz.

İspinoz kuşu minik gövdesiyle kalabalığın içinden sesini duyurmaya çalışmış:

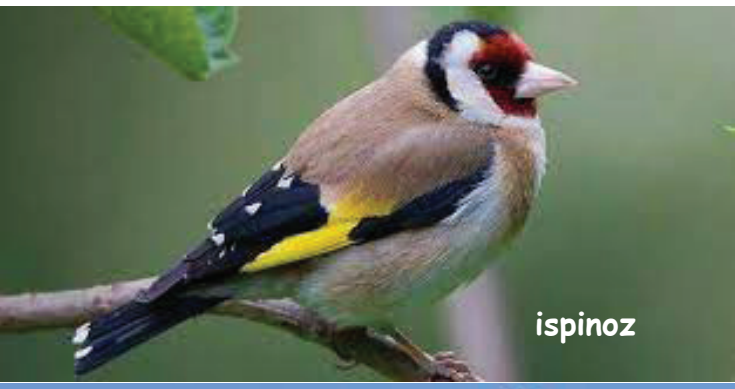
-Şimdi beni dinleme sırası, sizlerin eşleri yanınızdayken ben yavrumla yalnız göç ediyorum. Hiçbiriniz de bana merhamet etmiyorsunuz. Yavruma mı sahip çıkayım size göç uçuşunda yardım mı edeyim bilemedim.

İspinozun isyanı devam ederken yeter artık diye bir ses duyulmuş. Ses pelikana aitmiş. Uzun gagasıyla kalabalığı açmış ve öne gelmiş:

-Bu kadar yeter! Aç kaldığınızda sizi ben doyurdum torbamda taşıdığım yiyeceklerden vererek. Hem de uçarken geriye doğru bakarak tehlikelerden ben korudum sizi. Güçlü özelliklerimden yararlanıyorsunuz sürekli. Bir haksızlık varsa o da bana yapılıyor.

Tartışma hiç bitmeyecekmiş gibi devam ederken kara bir karga kalabalığa yanaşmış. "Sizler dünya görmüş kuşlarsınız,

ispinoz

kırlangıç

leylek

pelikan

turna

bizim gibi yaz kış buralarda değilsiniz. Birbirinizi anlamaya çalışın.” demiş ama hiçbiri kargayı ciddiye almamış ve devam etmişler birbirlerine bana haksızlık yapılıyor diye çıkışmaya.

Bu durumun devam etmesi kargayı sinirlendirmiş, sesini duyurabilmek için bağırması ve sözlerini şöyle sürdürmüştü:

-Guguk kuşuna haksızlık edilmiş, leyleğe de haksızlık edilmiş, kırlangıca, ispinoza, turnaya pelikana da haksızlık edilmiş. Şimdi hepimiz birbirinize haksızlık ettiğinize göre eşit-siniz. Hadi kalkın uçun yuvalarınıza zaten az yolunuz kalmış. Tartışarak zaman kaybetmeyin. Birlik olarak gelmişsiniz buraya kadar, birlik olarak gidin de kafamı dinleyeyim.

Kuşlar birbirlerine bakakalmışlar, sonra bir anda işaretleşerek uçmuşlar. Karganın söylediklerini düşünürken bir de bakmışlar ki varacakları yere varmışlar. Onlar gökyüzünden yeryüzüne aynı neşeyi getirmeye devam etmişler.

Yerde insanlar leyleği görünce mutlu olmuşlar yine bahar geliyor diye, guguk kuşu kuk-kuk-kuu sesi, ispinoz ise şakrak sesiyle sabahlara renk katmaya, turna türküler yazdırıp Sadako* adlı bir küçük kızın kalbinde sonsuza kadar yer tutmaya devam etmiş. Pelikan göz alıcı tüyleri ile suda avlanırken insanlar balık bereketi geldiğinin farkına varmış.

* Eleanor Coer tarafından yazılan Sadako ve Kağıttan Bin Turna Kuşu adlı kitabın kahramanı. Japon geleneğine göre kâğıttan bin tane "turna kuşu" yapan kişinin her dileği gerçekleşmiş... Sadako adında bir Japon kızı da Hiroşima'ya atılan atom bombasının etkisiyle on iki yaşında öleceğini bildiğinden turna kuşları yapmaya başlıyor... Kitapta, Sadako'nun gerçek yaşamından yola çıkarak bu küçük kızın hayata sarılışının hikâyesi anlatılmakta...

Olca Çömlekçi

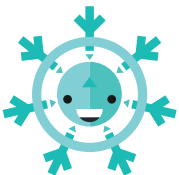
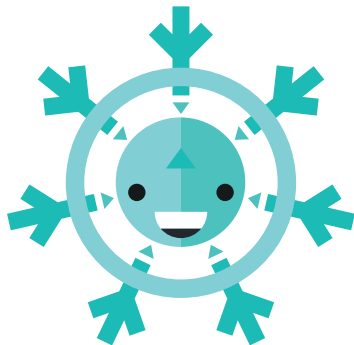
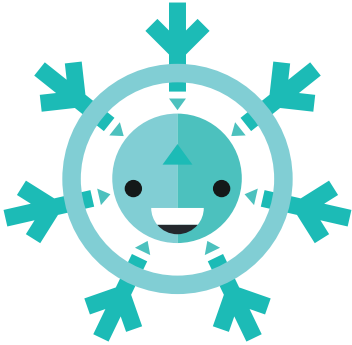
KAR VE GÜNEŞ

Kar yağmış da yağmış
Her yeri de kaplamış
Ama güneş çıkınca
Hemen erimeye başlamış

Kar çok kızmış güneşe
Ben lapa lapa yağıyorum
Toprağı bembeyaz yapıp
Çocuklarla oynuyorum

Şu bulutların ardından
Hiç mi hiç çıkmasan
Saklansan da kalsan
Beni rahat bıraksan

Güneş anlatmış kara
Ben olmasam donarlar
Ama demiş çıkarsam
Gelir baharlar, yazlar

Çiçekler benimle açar
Bahçeler de renklenir
Çocuklar da sevinçle
Oynar, güzelce eğlenir

Ben çocuklara söz verdim
Seni hiç dinleyemem
Baharı, yazı bekletip
Sözümünden de dönemem

Güneş her gün açınca
Kar da erimiş su olmuş
Akmiş dereye, göllere
Ağaca, çiçeğe can olmuş

Sedat Kat
"Hayvanlar Dünyasına Yolculuk" Şiirli Masallar

BULMACA SUDOKU

		1		2				2
	3				1			
2				3			3	

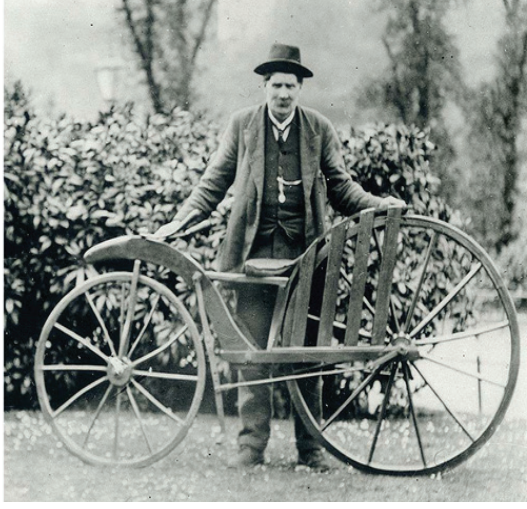
2			1		3	4		4			
	1				2				1		4
		2								3	
	2		3	3				1	3		

	4		3		
		5		4	2
6					3
	3	1			4
		2	4		
	5		1	2	

4	5	3	1	2	6
1	6	2	4	5	3
5	3	1	2	6	4
6	2	4	5	3	1
3	1	5	6	4	2
2	4	6	3	1	5

İLK BİSİKLETTEN GÜNÜMÜZE

Bisikleti bugün bildiğimiz haliyle bisiklet yapan ilk buluş pedaldır. Pedalın keşfinden önce, sürücünün iki teker üstünde oturup yere temas eden ayaklarını kaydırmak suretiyle hareket ettirdiği aracı ilk kimin keşfettiğini kesin olarak söylemek mümkün değildir.

Arkasında sabit, önünde yönlendirilebilir tekerleği olan ahşap iskelete sahip bir araç için ilk patent başvurusu 1817 yılında Alman Karl Drais tarafından yapılmıştır. Bu araca Karl Drais'e

ithafen "drezin" adı verildi (yukarıdaki görsel). Drezinden sonra birçok benzer araç görülmeye başladı. Bunların hiçbiri tam olarak bisiklet değildi, çünkü bu araçları sürücülerin yere temas eden ayakları ittiyordu. Bisikleti bugünkü bilinen haliyle gerçek anlamda tanımlayan buluş pedaldır. 1893 yılında İskoç demirci Kirkpatrick Macmillan arka tekerleği pedal ile desteklenmiş bir araç yaptı, ancak bunlar yeterince etkili değildi.

Velosipetin Doğuşu

1861 yılında Parisli at arabası ustası Pierre Michaux aynakol ve pedalları ön tekerleğe bağladı. Böylece velosipet doğdu. Michaux'un buluşunun ardından velosipet yaygınlaştı ve Avrupa şehirlerinde yüzlerce görülmeye başladı. Michaux'un eski çalışanı Pierre Lallemet, Amerika için velosipetin patentini aldı.

Daha Fazla Hız İçin Tasarım

Velosipet yarışları sayesinde rekabet oluştu. Rakip takımlar arasındaki rekabet takımları daha hızlı araçlar geliştirmek için motive etti. Velosipeti daha da hızlandırmak için yapılan gayretlerin en belirgin göstergesi ön tekerlek çapının büyümesidir. Ön tekerleğe bağlanan pedallar nedeniyle, pedalın tam tur dönüşü ile katedilen mesafeyi belirleyen unsur tekerleğin çevresiydi. Bu durum James Starley'in geliştirdiği "adi" ya da "çeyrek peni"

olarak bilinen devasa ön ve küçük arka tekeri olan bisikletlerin yaygınlaşmasına neden oldu.

Bugün Bilinen Haliyle Bisikletin Ortaya Çıkışı

Adi bisikletinin büyük ebatlı tekerleri büyük sorun teşkil ediyordu, bu yüzden bisikletin erişebileceği hızı sürücünün bacak boyu belirliyordu. İngiliz John Kemp Starley (James Starley'in yeğeni) 1885 yılında, ön tekerlek çapı 1.2 ila 1.5 metre arasında değişen adi bisikletlere alternatif olarak,

76 santim ön teker çapına sahip, kolay idare edilebilen yeni bir tasarım geliştirdi. Bu modele "güvenlik bisikleti" ismi verildi.

